

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Konsolideeritud õigusloomega seotud dokument

18.6.2008

EP-PE_TC1-COD(2007)0195

*****I**

EUROOPA PARLAMENDI SEISUKOHT

vastu võetud esimesel lugemisel 18. juunil 2008. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/.../EÜ, millega muudetakse direktiivi 2003/54/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju (EP-PE_TC1-COD(2007)0195)

PE 408.708

ET

ET

EUROOPA PARLAMENDI SEISUKOHT

vastu võetud esimesel lugemisel 18. juunil 2008. aastal

eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/.../EÜ, millega muudetakse direktiivi 2003/54/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 47 lõiget 2 ja artikleid 55 ja 95,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,^{||}

võttes arvesse Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,¹

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust,²

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras³

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Ühenduses alates 1999. aastast järk-järgult välja kujundatud elektrienergia siseturu eesmärk on pakkuda *kõikidele* tarbijatele *Euroopa Liidus* – nii kodanikele kui ka ettevõtjatele – tõelist valikuvõimalust, uusi ettevõtlusvõimalusi ja rohkem piiriülest kaubandust, et saavutada tõhususe kasv, konkurentsivõimelised hinnad, kõrgemad teenindusstandardid ning toetada varustuskindlust ja säästlikkust.

¹ ELT C 211, 19.8.2008, lk 23.

² ELT C 172, 5.7.2008, lk. 55.

³ Euroopa Parlamendi 18. juuni 2008. aasta seisukoht.

- (2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiiv 2003/54/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju¹ on andnud elektrienergia siseturu loomisse olulise panuse.
- (3) *Käesolevalt ei ole siiski võimalik tagada kõikides liikmesriikides asuvatele kõikidele äriühingutele õigust müüa kõikides liikmesriikides elektrienergiat võrdsetel tingimustel ilma diskrimineerimise ja ebasoodsate teguriteta. Seni puudub eelkõige mittediskrimineeriv võrgule juurdepääs ja kõigis liikmesriikides võrdselt tõhusa tasemega ametlik järelevalve, kuna || õigusraamistik ei ole piisav.*
- (4) *Elektrivarustuse kindlus on olulise tähtsusega Euroopa ühiskonna arengu jaoks ja jätkusuutliku kliimamuutuste alase poliitika elluviimiseks ning konkurentsivõime edendamiseks siseturul. Selleks tuleks rohkem arendada piiriüleseid võrkude vastastikuseid ühendamisi kõikide energiaallikate tarnimise kindlustamiseks võimalikult madalama hinnaga tarbijatele ja tööstusele Euroopa Liidus.*
- (5) *Hästi toimiv elektrienergia siseturg peaks andma tootjatele vajalikud stiimulid uutesse elektritoomisvahenditesse investeerimiseks ja tarbijatele asjakohased meetmed tõhusama energiakasutuse edendamiseks, mille eeltingimuseks on energia varustuskindlus.*
- (6) *Arvestades, et taastuvad energiaallikad on kestvad, et on esmatähtis arendada välja ühenduse tasandil elektrivõrkude vastastikuse ühendamise võimsus, pöörates erilist tähelepanu kõige eraldatumatele riikidele ja piirkondadele ühenduse energiaturul, et anda liikmesriikidele 2020. aastaks 20% taastuvenergia eesmärgi saavutamiseks vahendid.*
- (7) *Siseturul tuleks suurendada piiriülest elektrikaubandust ja -voogu, et tagada olemasoleva energiatootmise parim kasutamine ja võimalikult madalad hinnad. Siiski ajal ei tohiks see liikmesriikidele ja tootjatele olla vabanduseks mitte investeerida uude ja kaasaegsesse elektritootmise tehnoloogiasse.*

¹ ELT L 176, 15.7.2003, lk 37.

- (8) Komisjoni 10. jaanuari 1007. aasta teatises „Euroopa energiapoliitika”¹¹ rõhutati, et oluline on viia lõpule elektrienergia siseturu loomine ning kehtestada võrdsed tingimused kõikidele ühenduse elektriettevõtjatele. Komisjoni sama kuupäeva teatisest maagaasi ja elektrienergia siseturu perspektiivide kohtaja komisjoni vastavalt määruse (EÜ) nr 1/2003 artiklile 17 Euroopa gaasi ja elektrienergia turgude kohta läbiviidud sektoriuuringu lõpparuandestmähtus, et olemasolevad eeskirjad ja meetmed ei moodusta hästi toimiva siseturu saavutamiseks vajalikku raamistikku.
- (9) ***Liikmesriigid ja riiklikud reguleerivad asutused peaksid selleks, et kindlustada konkurentsi ja võimalikult madala hinnaga elektrivarustust, vältides samas, et turul domineerivad suured osalised, lihtsustama uute eri energiaallikate pakkujate, samuti uute elektritootjate piiriülest juurdepääsu turule.***
- (10) Kui võrke tootmis- ja tarnetegevusest tõhusalt ei eraldata, on oht, et võrke mitte üksnes ei kasutata diskrimineerival viisil, vaid vertikaalselt integreeritud äriühingutel puudub ka stiimul oma võrkudesse piisavalt investeerida.
- (11) Olemasolevad õiguslikud ja funktsionaalsed eraldamiseeskirjad ei ole tegelikkuses viinud põhivõrguettevõtjate [varem: edastusvõrgu haldur] eraldamiseni. Brüsselis 8. ja 9. märtsil 2007 toimunud kohtumisel kutsus Euroopa Ülemkogu komisjoni üles välja töötama õigusaktide eelnõusid, et tagada tarne- ja tootmistegevuse tõhus eraldamine võrguga seotud tegevusest.

- (12) Tõhusa eraldamise tagab üksnes see, kui kaotatakse vertikaalselt integreeritud *ettevõtjate* stiimul diskrimineerida konkurente seoses võrgule juurdepääsu ja investeerimisega. Omandisuhete eraldamine ehk võrgu omaniku määramine võrguhalduriks, kes on täielikult sõltumatu tarne- ja tootmishuvidest, on lihtsaim ja selgeim viis lahendada huvide konflikti ja tagada varustuskindlus. Seetõttu märkis Euroopa Parlament oma 10. juuli 2007. aasta resolutsioonis maagaasi ja elektrienergia siseturu väljavaadete kohta, et omandisuhete eraldamine põhivõrkude tasandil on kõige tõhusam vahend mittediskrimineerivalt soodustada infrastruktuuridesse tehtavaid investeeringuid ning tagada uutele turule sisenejatele elektrivõrgule õiglane juurdepääs ja turu läbipaistvus. Seoses sellega peavad liikmesriigid tagama, et samal isikul või samadel isikutel ei tohi olla õigust kontrollida tootmist ja tarnimist, sealhulgas vähemusosalusega aktsionäride vetoõigust strateegilise tähtsusega otsuste, näiteks investeeringute tegemisel, ning omada samal ajal mis tahes huve mõne põhivõrguettevõtja või põhivõrgu suhtes või teostada selle suhtes mis tahes õigusi. Põhivõrguettevõtja kontrollimise õigus peab, vastupidi, välistama võimaluse omada mis tahes huve või teostada mis tahes õigusi tarneettevõtjate suhtes.
- (13) ***Iga eraldamissüsteem peab tõhusalt kõrvaldama mis tahes huvide konflikti tootjate ja põhivõrguettevõtjate vahel ega tohi riikide reguleerivate asutuste jaoks luua koormavat või aeglast reguleerivat korda, mille rakendamine on raske või kulukas.***
- (14) Kuna omandisuhete eraldamine nõuab teataval juhul *ettevõtjate* tegevuse ümberkorraldamist, tuleks anda liikmesriikidele täiendavalt aega asjakohaste sätete kohaldamiseks. Pidades silmas elektrienergia- ja maagaasisektori vertikaalseid seoseid, tuleks eraldamist käsitlevaid sätteid kohaldada mõlemas sektoris.

- (15) Võrguga seotud tegevuse täieliku sõltumatuse tagamiseks tarne- ja tootmishuvidest ning mis tahes konfidentsiaalse teabe vahetamise vältimiseks ei tohiks sama isik olla ühel ajal nii põhivõrguettevõtja kui ka mis tahes tootmis- või tarnefunktsiooni täitva ettevõtja juhatuse liige. Samal põhjusel ei tohiks sama isik nimetada ametisse põhivõrguettevõtja juhatuste liikmeid ega omada osalust tarneettevõtjas.
- (16) || Juhul, kui põhivõrku omav ettevõtja on vertikaalselt integreeritud ettevõtja osa, *tuleks* liikmesriikidele *anda* võimalus valida, kas eraldada omandisuhted või erandina luua tarne- ja tootmishuvidest sõltumatud süsteemihaldurid. Sõltumatutel süsteemihalduritel põhineva lahenduse täielik tõhusus tuleb tagada konkreetsete lisaeeskirjadega. Vertikaalselt integreeritud *ettevõtjate* aktsionäride huvide täielikuks tagamiseks peab liikmesriikidel olema võimalik valida, kas teostada omandisuhete eraldamine otsese loovutamise teel või jagada integreeritud äriühingu aktsiad võrguettevõtja aktsiateks ja allesjääva tarne- ja tootmisettevõtja aktsiateks, tingimusel et omandisuhete eraldamisest tulenevad nõuded on täidetud.
- (17) Tõhusa eraldamise käigus tuleb järgida avaliku ja erasektori vahelise mittediskrimineerimise põhimõtet. Seetõttu ei tohi samal isikul olla võimalik üksi või koos teistega mõjutada nii põhivõrguettevõtjate kui ka tarneettevõtjate juhtorganite koosseisu, hääletamist ega otsuseid. Tingimusel, et *asjaomane* liikmesriik suudab tõendada selle nõude täitmist, *peaksid* kaks eri riigiasutust *olema võimelised kontrollima* ühelt poolt tootmis- ja tarneettegevust ning teiselt poolt edastustegevust.

- (18) Võrgu- ja tarnetegevus tuleb täielikult eraldada kogu ühenduses, et ükski ühenduse võrguettevõtja ega tema sidusettevõtte ei saaks üheski teises liikmesriigis tegeleda tarnimise või tootmisega. See kehtib ühtviisi nii *Euroopa Liidus asutatud ettevõtjate* kui ka *kolmandate riikide ettevõtjate* suhtes. Et tagada võrgu- ja tarnetegevuse järjekindel eraldamine kogu ühenduses, antakse *riiklikele* reguleerivatele asutustele volitus keelduda eraldamiseskirjadele mittevastavate põhivõrguettevõtjate sertifitseerimisest. Et tagada nõuete järjekindel täitmine kogu ühenduses ja ühenduse rahvusvaheliste kohustustest kinnipidamine, on *Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrusega (EÜ) nr .../2008¹ loodud energeetikasektorit reguleerivate asutuste koostööametil (edaspidi „amet”) õigus üle vaadata riiklike reguleerivate asutuste sertifitseerimisotsused.*
- (19) Energiatarnete kaitsmine on avaliku julgeoleku oluline osa ning seega tihedalt seotud *Euroopa Liidu* elektrituru tõhusa toimimisega **ja turu geograafilise eraldatuse kaotamisega**. Elektrienergia võib *liidu* kodanikeni jõuda üksnes võrgu kaudu. Toimivad elektrienergiaturud ning eriti elektrivõrgud ja muud elektrienergiaga varustamisega seotud varad on avaliku julgeoleku, majanduse konkurentsivõime ja *liidu* kodanike heaolu seisukohalt võtmetähtsusega. Ilma et see piiraks ühenduse rahvusvaheliste kohustuste täitmist, leiab ühendus, et elektrienergia põhivõrkude [varem: edastusvõrk] sektori roll on ülitähtis ning seepärast tuleb kolmandate riikide mõju silmas pidades rakendada täiendavaid turvameetmeid ühenduse avalikku korda ja julgeolekut ning *liidu* kodanike heaolu ähvardavate võimalike ohtude vältimiseks. Sellised meetmed on vajalikud eelkõige tõhusa, eeskirjadele vastava eraldamise tagamiseks.

¹ *ELTL ...*

- (20) Diskrimineerimiseta juurdepääs jaotusvõrgule määrab edaspidi juurdepääsu tarbijatele jaemüügi tasandil. Kolmandate isikute juurdepääsu ja investeringutega seotud diskrimineerimise ulatus on aga jaotusvõrgutasandil vähemoluline kui põhivõrgutasandil, kuna jaotusvõrgutasandil on ülekoormusega seotud probleemide ja tootmishuvide tähtsus enamasti väiksem kui põhivõrgutustasandil. Veelgi enam, jaotusvõrguettevõtjate funktsionaalse eraldamise kohustus jõustus vastavalt direktiivile 2003/54/EÜ alates 1. juulist 2007 ning eraldamise mõjud siseturule vajavad veel hindamist. Seetõttu võivad olemasolevad õigusliku ja funktsionaalse eraldamise eeskirjad viia tõhusa eraldamiseni, kui need selgemalt määratleda, nõuetekohaselt ellu rakendada ja nende suhtes tugevat järelevalvet teostada. Et luua jaemüügi tasandil võrdsed võimalused, tuleks jaotusvõrguettevõtjate tegevust kontrollida, et takistada neid ära kasutamast oma vertikaalset integratsiooni seoses konkurentsiseisundiga turul, eelkõige väikeste kodu- ja mittekodutarbijate suhtes.
- (21) ***Konkurentsi arendamiseks elektrienergia siseturul peab mitte-koduklientidel olema võimalik valida endale tarnija ning sõlmida elektrienergiaga varustamise leping mitme tarnijaga. Kliente tuleb kaitsta ainuõiguse klausli eest, mille mõju seisneb konkureerivate ja/või täiendavate pakkumiste väljaarvamises.***
- (22) Direktiiviga 2003/54/EÜ kehtestati liikmesriikidele nõua luua konkreetse pädevusega reguleerivad asutused. Kogemus näitab aga, et sageli takistab reguleerimise tõhusust reguleerivate asutuste sõltuvus valitsusest ning ebapiisavad volitused ja kaalutusõigus. Seepärast kutsus Euroopa Ülemkogu *eelnimetatud* Brüsselis toimunud kohtumisel komisjoni töötama välja õigusaktide eelnõud, milles sätestatakse || riiklike *reguleerivate* asutuste volituste edasine ühtlustamine ja nende sõltumatuse tugevdamine.

- (23) *Riikide reguleerivate asutuste volituste mis tahes ühtlustamisega peab kaasnema võimalus elektriettevõtjatele stiimuleid pakkuda ning nende suhtes sanktsioone rakendada. Ametile tuleb anda piisavad volitused võtmaks enda peale kõikides liikmesriikides võrdsuse tagamine stiimulite ja sanktsioonide osas ning suuniste andmine selliste meetmete võtmise kohta.*
- (24) *Riiklikel reguleerivatel asutustel peab olema õigus võtta vastu otsuseid kõikides siseturu nõuetekohase toimimisega seonduvates reguleerimisküsimustes ning nad peavad olema muudest avalikest ja erahuvidest täiesti sõltumatud.*
- (25) *Riiklikel reguleerivatel asutustel peab olema õigus teha elektriettevõtjate suhtes siduvaid otsuseid ning määrata tõhusaid, asjakohaseid ja hoiatavaid sanktsioone elektriettevõtjatele, kes oma kohustusi ei täida. Samuti peaks neil konkurentsieeskirjade kohaldamisest hoolimata olema õigus teha otsus asjakohaste meetmete kohta, millega tagatakse tarbijate kasu turu nõuetekohaseks toimimiseks vajaliku konkurentsi edendamise; ning tagatakse universaal- ja avaliku teenuste kõrge tase vastavalt turu avamisele, kaitsetumate tarbijate kaitse ja tarbijakaitsemeetmete tõhusus. Nimetatud sätted ei tohiks mõjutada komisjoni õigusi seoses konkurentsieeskirjade kohaldamisega, sealhulgas ühenduse mõõtmega ühinemiste läbivaatamisega ega siseturueeskirjade, näiteks kapitali vaba liikumist tagavate eeskirjade kohaldamisega.*
- (26) Elektrienergia siseturu iseloomustab vähene likviidsus ja läbipaistvus, mis omakorda takistab vahendite tõhusat jaotamist, riskide hajutamist ja turule sisenemist. Turu usaldusväärsust, likviidsust ja turul osalejate arvu tuleb suurendada. ■
- (27) *Energeetikasektorit ja finantsturge reguleerivad asutused peaksid tegema koostööd, et võimaldada üksteisel saada ülevaade asjaomastest turgudest. Neil peaks olema õigus saada elektrienergia ettevõtjalt vajalikku teavet, asjakohaseid ja piisavaid uurimisõigusi ja volitusi vaidluste lahendamiseks, ning õigust rakendada tõhusaid sanktsioone.*

- (28) Enne kui komisjon võtab vastu suunised, milles määratletakse täpsemalt arvepidamishõuded, peaksid *amet* ja Euroopa väärtpaberituru reguleerijate komitee (CESR) tegema koostööd, et uurida kõnealuste suuniste sisu ja nõustada komisjoni selles küsimuses. Samuti peaksid amet ja CESR tegema koostööd seoses täpsema uurimise ja nõustamisega küsimuses, kas elektrivarustuslepingute ja elektrienergia tuletisinstrumentide aluselt tehtud tehingute suhtes tuleks kohaldada kauplemiseelseid ja/või -järgseid läbipaistvushõudeid ning missugused peaksid need nõuded olema, kui neid kohaldatakse.
- (29) *Et vältida turu avamise takistamist turgu valitsevate tarnijate poolt, on oluline võimaldada uute ärimudelite arendamist, näiteks võimalust sõlmida lepinguid samaaegselt mitme tarnijaga.*
- (30) *Universaal- ja avaliku teenusega seotud nõudeid ja neist tulenevaid ühiseid miinimumstandardeid tuleb veelgi tugevdada, et tagada kõikidele tarbijatele, eelkõige kaitsetumatele tarbijatele, võimalus konkurentsist ja õiglasematest hindadest kasu saada. Avaliku teenuse nõuded tuleks määratleda riigi tasandil, võttes arvesse riigi asjaolusid. Liikmesriikidel tuleks aga järgida ka ühenduse õigust ja ühiseid miinimumstandardeid. liidu kodanikele ja väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele tuleks anda avaliku teenuse tagatised, eelkõige seoses varustuskindlusega ja mõistlike tariifidega.* Tarbijate varustamise üheks võtmeteguriks on juurdepääs *objektiivsetele ja läbipaistvatele* tarbimisandmetele ning tarbijatel peaks olema juurdepääs oma *tarbimisandmetele, vastavatele hindadele ja teenuse maksumusele*, et nad saaksid kutsuda konkurente nende andmete alusel pakkumisi tegema. Tarbijatel peaks olema ka õigus saada nõuetekohast teavet oma energiatarbimise kohta *ning ettemakse peaks olema kohane ja kajastama tegelikku elektritarbimist.* Tarbijatele vähemalt kvartalipõhiselt ja ühistel kriteeriumidel *põhinevad* esitatavad andmed energiakulude kohta motiveerivad energiat kokku hoidma, kuna need annavad tarbijatele vahetut tagasisidet energiatõhususse tehtud investeeringute ja käitumismuudatuste mõju kohta.

- (31) *Tarbijate huvid peaksid olema käesolevas direktiivis kesksel kohal. Kehtivaid tarbijaõigusi tuleb tugevdada ja tagada nende rakendamine, tarbijaõigused peaksid olema läbipaistvamad ja tarbijad paremini esindatud. Tarbijakaitse peab tagama, et kõik tarbijad saavad kasu konkurentsile rajatud turust. Tarbijaõigusi peavad jõustama riikide reguleerivad asutused stiimulite loomise ja sanktsioonide rakendamise kaudu ettevõtjate suhtes, kes eiravad tarbijakaitse- ja konkurentsieeskirju.*
- (32) *Tarbijad peaksid saama selget ja arusaadavat teavet oma õiguste kohta energiasektoris. Vastavalt komisjoni 5. juuli 2007. aasta teatisele „Euroopa energiatarbijate õiguste harta” peaks komisjon pärast asjakohaste sidusrühmadega konsulteerimist, kelle hulka kuuluvad riiklikud reguleerivad asutused, tarbijaorganisatsioonid ja tööturu osapooled, esitama kättesaadava ja kasutajasõbraliku harta, milles on loetletud juba kehtivates ühenduse õigusaktides, sealhulgas käesolevas direktiivis sätestatud energiatarbijate õigused. Energiatarnijad peaksid tagama, et kõik tarbijad saavad selle harta eksemplari, samuti et harta on avalikult kättesaadav.*
- (33) *Energiapuudus on Euroopa Liidus üha suurenev probleem. Liikmesriikidel tuleks seetõttu välja töötada riiklikud tegevuskavad selle probleemiga tegelemiseks ja kaitsetumatele tarbijatele vajaliku energiavarustuse tagamiseks. Selleks on vaja integreeritud lähenemisviisi ning võetavad meetmed peaksid sisaldama sotsiaalpoliitikat, tariifiga seotud poliitikat ning parandatud energiatõhusust elamumajanduse jaoks. Käesolev direktiiv peaks vähemalt võimaldama kaitsetumaid tarbijaid toetavaid poliitikaid riikide hinnakujunduse mudelite seisukohalt.*
- (34) *Parema tarbijakaitse tagavad kõikidele kättesaadavad tõhusad hüvituse taotlemise võimalused. Liikmesriigid peaksid kehtestama kiired ja tõhusad vaidluste lahendamise menetlused.*

- (35) *Turuhinnad peaksid andma õiged stiimulid võrgu arendamiseks ja uude elektritootmisse investeerimiseks.*
- (36) *Õiglase konkurentsi ja eri tarnijatele lihtsama turulepääsu edendamine ning uueks elektritootmiseks võimsuse andmine peaks olema liikmesriikidele ülimalt tähtis, et võimaldada tarbijatel kõiki liberaliseeritud elektrienergia siseturu võimalusi täielikult ära kasutada. Samal ajal vastutavad liikmesriigid riiklike tegevuskavade ja sotsiaalpoliitika väljatöötamise eest.*
- (37) *Piirkondlikud energiaturud võivad olla esimeseks sammuks elektrienergia siseturu loomiseks. Liikmesriigid peaksid seega toetama oma siseriiklike turgude integratsiooni ühenduse tasandil, võimalusel ka piirkondlikul tasandil, ning võrguettevõtjate vahelist ühenduse tasandi ja riikliku tasandi koostööd. Piirkondliku integratsiooni algatused on lõppeesmärgiks oleva ühenduse energiaturgude integreerimise peamine vaheetapp. Piirkondlik tasand võimaldab integratsiooniprotsessi kiirendada, andes eri osalistele – eelkõige liikmesriikidele, riiklikele reguleerivatele asutustele ja põhivõrguettevõtjatele võimaluse teha konkreetsete küsimuste alal koostööd.*
- (38) *Tõelise ühenduse-ülese võrgu väljaarendamine peaks olema käesoleva direktiivi peamiseid eesmärgi ning seega peaks selliste reguleerimisega seotud küsimuste, nagu piiriülene võrkude vastastikune sidumine ning piirkondlikud turud, eest vastutama amet.*
- (39) *Seetõttu peaks komisjon sidusrühmadega (eelkõige põhivõrguettevõtjate ja ametiga) konsulteerides hindama ühe Euroopa põhivõrguettevõtja loomise teostatavust ning analüüsima sellega seonduvaid tulusid ja kulusid nii turu integreerimise kui ka võrgu tõhusa ja turvalise toimimise seisukohast.*

- (40) *Hästi toimiva siseturu ühiseeskirjade tagamiseks peaks käesoleva direktiivi üheks põhieesmärgiks samuti olema kõikidele kättesaadavate ulatuslike energiatarnete väljaarendamine. Selleks annavad moonutamata turuhinnad parima stiimuli piiriüleste võrkude vastastikuse ühendamise loomiseks ja uude elektritootmisse investeerimiseks, viies samas pikas perspektiivis hindade lähenemiseni.*
- (41) *Esimene samm täielikult integreeritud Euroopa elektrivõrgu arendamise suunas peaks olema tõhustatud piirkondlik koostöö, ühendades lõpptulemusena Euroopa Liidu praegused energiasaared.*
- (42) Reguleerivad asutused peaksid teavitama turgu ka selleks, et komisjon saaks täita oma ülesandeid, s.t jälgida ja kontrollida Euroopa elektriturgu ning selle arengut lühikese, keskmise ja pika aja jooksul, sealhulgas selliseid aspekte nagu tootmisvõimsus, eri elektritootmisallikad, edastamise ja jaotamise infrastruktuurid, **teenuse ja tarne kvaliteet**, piiriülene kauplemine, **ülekoormuse juhtimine**, investeeringud, hulgimüük ja tarbijahinnad, turu likviidsus, edusammud keskkonnakaitse ja tõhususe alal.
- (43) Et liikmesriigid ei saa üksinda täielikult saavutada *käesoleva direktiivi eesmärki*, milleks on hästitoimiva elektrienergiaturu loomine, ning seetõttu oleks kavandatud meetmete ulatust ja mõju arvestades eesmärkide saavutamist parem tagada ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuspõhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud *eesmärgi* saavutamiseks vajalikust kaugemale.

- (44) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1228/2003 milles käsitletakse võrkudele juurdepääsu tingimusi piiriüleses elektrikaubanduses,¹ annab komisjonile võimaluse vastu võtta suuniseid vajaliku ühtlustamistaseme saavutamiseks. Sellised suunised, mis on ühtlasi ka siduvad rakendusmeetmed, on olulised vahendid, mida saab vajadusel kiiresti kohandada.

- (45) Direktiivi 2003/54/EÜ tuleks vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1
Direktiivi 2003/54/EÜ muudatused

Direktiivi 2003/54/EÜ muudetakse järgmiselt:

1) Artikkel 1 asendatakse järgmisega:

„Käesoleva direktiiviga kehtestatakse elektrienergia tootmise, edastamise, jaotamise ja tarnimise ühiseeskirjad ning tarbijakaitse eeskirjad ühisesse võrku ühendatud konkurentsivõimeliste energiaturgude parandamiseks ja integreerimiseks Euroopa Liidus. Selles sätestatakse elektrisektori korraldamise ja toimimise, avatud turulepääsu, pakkumiskutsete suhtes kohaldatavate kriteeriumide ja menetluste ning lubade andmise ja süsteemide haldamisega seotud eeskirjad. Direktiivis sätestatakse ka universaalteenuse osutamise kohustused ja elektritarbijate õigused ning selgitatakse konkurentsinoodeid.”.

¹ ELT L 176, 15.7.2003, lk 1.

2) Artiklit 2 muudetakse järgmiselt:

a) *punkt 12 asendatakse järgmisega:*

„12) „vabatarbijad” – tarbijad, kes saavad vabalt osta elektrienergiat oma valitud tarnijatelt käesoleva direktiivi artikli 21 tähenduses ning sõlmida samal ajal lepinguid ka mitme tarnijaga;”;

b) *punkt 21 asendatakse järgmisega:*

„21. „vertikaalselt integreeritud ettevõtja” – elektriettevõtja või elektriettevõtjate rühm, kus samal isikul või samadel isikutel on õigus otseselt või kaudselt teostada nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määruse (EMÜ) nr 139/2004 (kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumise üle (*EÜ ühinemismäärus*))* artikli 3 lõikes 2 sätestatud kontrolli, kui asjaomase ettevõtja või ettevõtjate rühma vähemalt üks ülesanne on elektrienergia edastamine või jaotamine ning teine ülesanne elektrienergia tootmine või tarnimine;||

* ELT L 24, 29.1.2004, lk 1.”;

c) *lisatakse järgmised punktid ||:*

„32. „elektrienergiaga varustamise leping” – elektrienergiaga varustamist käsitlev leping, kuid mitte elektrienergia tuletisinstrument;

33. „elektrienergia tuletisinstrument” – finantsinstrument, mis on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/39/EÜ (finantsinstrumentide turgude kohta)* C jao punktis 5, 6 või 7, kui kõnealune instrument on seotud elektrienergiaga;

34. „kontroll” – õigused, lepingud või muud vahendid, mis kas eraldi või ühiselt ning vastavaid asjaolusid või õigusnorme arvestades annavad võimaluse ettevõtjat otsustavalt mõjutada, eelkõige tulenevalt:
- a) omandiõigusest või õigusest osaliselt või täielikult kasutada ettevõtja vara;
 - b) õigustest või lepingutest, mis võimaldavad otsustavalt mõjutada ettevõtja organite koosseisu, hääletamist või otsuseid;
35. *„tööstusala” – eraomanduses olev geograafiline ala elektrivõrguga, mis on peamiselt kavandatud kõnealusel alal asuvate tööstustarbijate varustamiseks;*
36. *„õiglane ja moonutamata konkurents avatud turul” – Euroopa Liidu kõikide varustajate ühised võimalused ja võrdne turule juurdepääs, mille tagamise eest peaksid vastutama liikmesriigid, riiklikud reguleerivad asutused ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrusega (EÜ) nr .../2008** loodud energeetikasektorit reguleerivate asutuste koostööamet (edaspidi „amet”);*
37. *„elektriettevõtja” – füüsiline või juriidiline isik, kes täidab vähemalt ühte järgmistest ülesannetest: elektritootmine, -edastus, -jaotus, -varustus või -ost; ja vastutab ka nimetatud ülesannetega seotud kaubandus-, tehniliste ja/või hooldusülesannete eest; kõnealune isik ei hõlma lõpptarbijaid;*
38. *„energiapuudus” – olukord, kus kodumajapidamise liikmed ei saa endale lubada oma kodu kütmist vastuvõetaval tasemel, mille aluseks on Maaailma Terviseorganisatsiooni soovitatud tasemed;*

39. *„virtuaalne elektriyaam” – elektri vabastamise programm, mille puhul elektritootjast ettevõtja on kohustatud teatud mahus elektrit müüma või kättesaadavaks tegema või lubama teatud ajaks huvitatud tarnijatele juurdepääsu oma tootmisvõimsuse osale.*

* *ELTL 145, 30.4.2004, lk 1.*

** *ELTL ...”.*

3) *Artiklit 3 muudetakse järgmiselt:*

a) *lõige 2 asendatakse järgmisega:*

- „2. *Liikmesriigid võivad asutamislepingu asjakohaseid sätteid, eelkõige artiklit 86 täielikult arvesse võttes ja üldist majandushuvi silmas pidades kehtestada elektriettevõtjatele avalike teenuste osutamise kohustused, mis on seotud turvalisusega, sealhulgas varustuskindlusega, tarnete korrapärasuse, kvaliteedi ja hinnaga ning keskkonnakaitsega, sealhulgas energiatõhusus, taastuvenergia ja kliimakaitse. Need kohustused peavad olema selgelt määratletud, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja kontrollitavad ning tagama EL elektriettevõtjatele võrdse juurdepääsu liikmesriikide tarbijaskonnale. Seoses käesolevas lõikes nimetatud varustuskindluse, energiatõhusust edendava nõudluse juhtimise ja keskkonnakaitse ja taastuvenergia eesmärkide täitmisega võivad liikmesriigid rakendada pikaajalist planeerimist, võttes arvesse kolmandate isikute võimalusi võrgule juurde pääseda.”;*

b) lõike 3 esimene alalõik asendatakse järgmisega:

„3. Liikmesriigid tagavad, et kõikidele kodutarbijatele ja väikestele ettevõtetele, nagu need on määratletud komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitusel 2003/361/EÜ mikroettevõtete ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete määratlemise kohta* (ettevõtted, kus töötab vähem kui 50 töötajat ja mille aastakäive ja/või aastane bilansimaht ei ületa 10 miljonit EUR) osutataks universaalteenust, mis tähendab, et neil on õigus saada oma territooriumil kindlaksmääratud mahus elektritarbeid kulupõhise, hõlpsasti ja selgelt võrreldava ning läbipaistva ja mittediskrimineeriva hinnaga. Kõnealustel tarbijatel on õigus valikule, õiglusele, esindatusele ja hüvitusele. Elektriettevõtjate kõige olulisem vastutusala on teenuse kvaliteedi tagamine. Universaalteenuse osutamise tagamiseks võivad liikmesriigid kindlaks määrata viimasena vastutava tarnija. Liikmesriigid kehtestavad jaotusettevõtetele kohustuse ühendada tarbijad võrku sellistel tingimustel ja selliste tariifidega, mis on kehtestatud artiklis 22c sätestatud korras. Ükski käesoleva direktiivi säte ei takista liikmesriike tugevdamast kodutarbijate, väikeste ja keskmise suurusega tarbijate turupositsiooni, edendades kõnealuse tarbijaliigi esindajate vabatahtlikku koondumist.

* ELT L 124, 20.5.2003, lk 36.”;

c) lõike 3 järele lisatakse järgmised lõiked:

„3 a. Liikmesriigid tagavad, et kõikidel tarbijatel on õigus saada tarnijalt elektrivarustust tarnija nõusolekul, olenemata sellest, mis liikmesriigis tarnija on registreeritud. Liikmesriigid võtavad seetõttu kõik vajalikud meetmed tagamaks, et nende territooriumil registreeritud ettevõtjad saavad kliente varustada, ilma et nad peaks täitma lisatingimusi.

3 b. Liikmesriigid tagavad, et

- a) kui klient soovib vahetada tarnijat, teostab muutmistoimigu asjassepuutuv põhivõrguettevõtja kahe nädala jooksul ja**
- b) tarbijatel on õigus saada kõik vastavad tarbimisandmed.**

Liikmesriigid kindlustavad, et punktides a ja b osutatud õigused oleksid kõikidele tarbijatele tagatud mittediskrimineerival viisil hinna, töömahu ja ajakulu osas.”;

d) lõige 5 asendatakse järgmisega:

„5. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et kaitsta lõpptarbijaid ja tagada tarbijakaitse kõrge tase ning tagavad eelkõige kaitsetumate tarbijate piisava kaitse, sealhulgas pensionäride ja puuetega inimeste talvel võrgust väljalülitamise keelu. Selleks tunnistavad liikmesriigid artiklis 2 sätestatud energiapuudust ning esitavad kaitsetumate tarbijate määratluse. Liikmesriigid tagavad kaitsetumate tarbijatega seotud õiguste ja kohustuste kohaldamise ning võtavad eelkõige meetmeid kaugetes piirkondades asuvate lõpptarbijate kaitsmiseks. Neil tuleb tagada tarbijakaitse kõrge tase, eriti seoses lepingutingimuste läbipaistvuse, üldise teabe ning vaidluste lahendamise mehhanismidega. Liikmesriigid tagavad, et vabatarbijal on tõepoolest lihtne tarnijat vahetada. Vähemalt kodutarbijate osas peaksid need meetmed hõlmama A lisas sätestatud meetmeid.”;

e) artikli 5 järele lisatakse järgmine lõige:

„5 a. Liikmesriigid võtavad riiklike energiaalaste tegevuskavade raames asjakoahseid meetmeid energiapuudusega tegelemiseks, et tagada energiapuuduse all kannatavate inimeste arvu reaalne vähenemine, ning teavitavad sellistest meetmetest komisjoni. Kõik liikmesriigid vastutavad subsidiaarsuse põhimõtte kohaselt energiapuuduse määratluse esitamise eest riiklikul tasandil, konsulteerides selleks artiklile 2 osutades riiklike reguleerivate asutuste ja sidusrühmadega (34 d). Need meetmed võivad sisaldada sotsiaalkindlustussüsteemi soodustusi, energiatõhususe parandmise toetust ja energiatootmist võimalike madalaimate hindadega. Kõnealused meetmed ei takista artiklis 21 sätestatud turu avanemist. Komisjon esitab näitajad, mille abil saaks kontrollida selliste meetmete mõju energiapuudusele ja turu toimimisele.”;

f) lõiget 6 muudetakse järgmiselt:

i) esimese lõigu punkt a asendatakse järgmisega:

„a) iga energiaallika osakaal tarnija eelmise aasta kogu kütusetarbes, mis on esitatud liikmesriikide piires ühtlustatud ja terviklikul kujul, et andmed oleksid kergesti võrreldavad;”;

ii) esimesele lõigule lisatakse järgmine punkt:

„b a) teave nende õiguste kohta ja vaidluse korral nende käsutuses olevate kaebevõimaluste kohta.”;

iii) kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„Riikide reguleerivad asutused võtavad vajalikke meetmeid, et tagada tarnijate poolt käesoleva artikli alusel tarbijatele esitatava teabe usaldusväärsus. Liikmesriikide ja asjaomaste turgude teabe esitamist käsitlevad eeskirjad ühtlustatakse.”;

g) lõige 7 asendatakse järgmisega:

„7. Liikmesriigid rakendavad sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse eesmärkide saavutamiseks vajalikke meetmeid eesmärgiga vähendada madala sissetulekuga kodumajapidamiste energiakulusid ja tagada samasugused tingimused neile, kes elavad kauges piirkonnades, ja keskkonnakaitse eesmärkidel. Kõnealused meetmed hõlmavad energiatõhusust edendava nõudluse juhtimise meetmeid ning kliimamuutustega võitlemise vahendeid ja varustuskindlust ning need meetmed võivad eelkõige ja vajadusel kõiki olemasolevaid riiklikke ja ühenduse vahendeid kasutades anda ka majanduslikke stiimuleid vajaliku võrgu-infrastruktuuri hooldamiseks ja ehitamiseks, sealhulgas võrkude vastastikuse ühendamise võimsus.”;

h) lõike 7 järele lisatakse järgmised lõiked:

„7 a. Energiatõhususe edendamise eesmärgil volitavad riikide reguleerivad asutused elektriettevõtjaid võtma kasutusele hinnakujunduse mudelid, mille kohaselt hind suurema tarbimise korral tõuseb, ja tagama tarbijate ja jaotusvõrguettevõtjate aktiivse osaluse põhivõrgu halduses, toetades selleks meetmete kasutusele võtmist, mis optimeerivad energia kasutamist, eelkõige tipptundidel. Selliste hinnakujunduse mudelite rakendamine edendab koos arukate arvestite ja võrkude kasutusele võtmisega energiatõhusat käitumist ja võimaldab võimalikult väiksemaid kulusid koduklientidele, eelkõige energiapuuduses koduklientidele.

7 b. Liikmesriigid tagavad, et igas riigis loodaks ühtne kontaktpunkt, kust tarbijad saavad kogu vajaliku teabe oma õiguste, kehtivate õigusaktide ja vaidluse korral nende käsutuses olevate kaebavõimaluste kohta.”;

i) lisatakse järgmised lõiked:

„9 a. Komisjon kehtestab pärast asjakohaste sidusrühmadega, sealhulgas riiklike reguleerivate asutuste, tarbijaorganisatsioonide ja tööturu osapooltega konsulteerimist harta, milles on loetletud olemasolevates ühenduse õigusaktides, sealhulgas käesolevas direktiivis sätestatud energiatarbijate õigused. Liikmesriigid tagavad, et energiatarnijad võtavad kõik vajalikud meetmed, et toimetada harta eksemplar kõigile oma tarbijatele ning et see on avalikult kättesaadav. Riiklikud reguleerivad asutused tagavad, et energiatarnijad täidavad need kohustused ning järgivad hartas sätestatud tarbijate õigusi.

9 b. Et aidata tarbijatel energiakulusid vähendada, võivad liikmesriigid nõuda, et koduklientidelt saadav elektritulu kulutatakse energiatõhususe rahastamiseks ja nõudluse mõõtmise programmidele koduklientide jaoks.”.

4) Artikkel 4 asendatakse järgmisega:

„Liikmesriigid tagavad järelevalve varustuskindluse küsimuste üle. Kui liikmesriigid peavad seda vajalikuks, võivad nad selle ülesande delegeerida artiklis 22a nimetatud riiklikele reguleerivatele asutustele. Järelevalve peab eelkõige hõlmama pakkumise/nõudluse tasakaalu siseriiklikul turul, sealhulgas üksikasjalikku tulevikunõudluse prognoosi ja olemasolevaid tarnevõimalusi, kavandatavaid või ehitatavaid lisavõimsusi ning võrkude kvaliteeti ja hooldustaset, hajus- ja väiketootmise juurdepääsetavust, kuid ka tippnõudluse rahuldamise meetmeid ja tegevuskava ühe või mitme tarnija väljalangemise korral. Pädevad asutused avaldavad iga kahe aasta järel hiljemalt 31. juuliks aruande, milles käsitletakse nende küsimuste üle teostatava järelevalve tulemusi ja samuti võetud või kavandatavaid meetmeid nendega tegelemiseks, ning edastavad selle aruande seejärel komisjonile.”.

5) Artiklis 5 lisatakse enne olemasolevat lõiget järgmine lõik:

„Riiklikud reguleerivad asutused tagavad toimimise tehniliste kriteeriumide kindlaksmääramise ning piisavat usaldusväärsuse ja kindluse taset kehtestavate tehniliste eeskirjade ning elektrijaamade, jaotussüsteemide, otseühenduses tarbijate seadmete, ühendussüsteemide ja otseliinide toimimise suhtes kehtivate nõuete väljatöötamise ja avaldamise. Kõnealused tehnilised eeskirjad peavad tagama süsteemide koostalitlusvõime ning olema objektiivsed ja mittediskrimineerivad. Kui amet leiab, et need eeskirjad on vaja ühtlustada, teeb ta vastavatele riiklikele reguleerivatele asutustele asjakohased soovitusel.“

6) Lisatakse järgmine artikkel ||:

„Artikkel 5a
Piirkondliku koostöö edendamine

1. *Riiklikud reguleerivad asutused* teevad omavahel koostööd, et *ühtlustada turukorraldust ja* integreerida oma siseriiklikud turud vähemalt *ühel või mitmel* piirkondlikul tasandil *esimese sammuna täielikult liberaliseeritud elektri siseturu suunas*. Eelkõige edendavad *nad* võrguettevõtjate piirkondliku tasandi koostööd *ja* lihtsustavad *nende integreerumist piirkondlikul tasandil eesmärgiga luua konkurentsivõimeline Euroopa turg, hõlbustades* oma õigusliku, reguleeriva *ja* tehnilise raamistiku. *ühtlustamist ning eelkõige integreerides Euroopa Liidus praegu olemasolevad energiasaared. Seega edendavad liikmesriigid ka riiklike reguleerivate asutuste vahelist piiriülest ja piirkondlikku koostööd.*

2. *Amet teeb vastavalt IV peatükile koostööd riiklike reguleerivate asutuste ja põhivõrguettevõtjatega, et tagada konkurentsivõimelise Euroopa turu loomise eesmärgil reguleerivate raamistike piirkondadevaheline lähenemine. Kui amet leiab, et selline koostöö nõuab siduvaid eeskirju, esitab ta selle kohta kohased soovitused. Piirkondlikel turgudel saab ametist pädev asutus valdkondades, mis on määratletud artiklis 22d.”.*
- 7) *Artikli 6 lõiget 2 muudetakse järgmiselt:*
- a) *sissejuhatav osa asendatakse järgmisega:*
- „2. *Liikmesriigid kehtestavad kriteeriumid oma territooriumil elektritootmisvõimsuse ehitamise lubade andmiseks. Need kriteeriumid seonduvad:”;*
- b) *lisatakse järgmised punktid:*
- „i a) *liikmesriigi panusega 20 % ulatuses taastuvate energiaallikate kasutamise eesmärgi täitmisse 2020. aastaks;*
- i b) *elektritootjate vajadusega võtta arvesse saastekvootidega kauplemise süsteemi.”.*
- 8) *Artikli 6 lõige 3 asendatakse järgmisega:*
- „3. *Liikmesriigid tagavad, et detsentraliseeritud väikesemahulise ja/või jaotatud tootmisega elektritootjate puhul võimaldatakse lihtsustatud lubade andmise menetlusi. Neid lihtsustatud menetlusi tuleks kohaldada kõikidele alla 50 MW võimsusega rajatistele ja kõikidele jaotusvõrgusisestele generaatoritele.”.*

9) Artikli 7 lõige 5 asendatakse järgmisega:

„5. Liikmesriigid määravad lõigetes 1–4 kirjeldatud pakkumismenetluse korraldajaks, järelevalvajaks ja kontrollijaks asutuse või avalik-õigusliku või eraõigusliku isiku, kes ei ole sõltuv elektri tootmise, edastamise, jaotamise ja tarnimisega seotud tegevustest, kusjuures tegemist võib olla artikli 22a lõikes 1 nimetatud riikliku reguleeriva asutusega. [...] Asjaomane asutus või isik võtab kõik vajalikud meetmed, et tagada pakkumistes sisalduva teabe konfidentsiaalsus.”.

10) Artikkel 8 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 8

Põhivõrkude ja põhivõrguettevõtjate eraldamine

1. Liikmesriigid tagavad, et alates [ülevõtmise kuupäev pluss üks aasta]:

a) tegutsevad kõik põhivõrke omavad ettevõtjad põhivõrguettevõtjatena;

b) sama isik või samad isikud, **kas üksi või koos**, ei või:

i) otseselt ega kaudselt kontrollida tootmise ja tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat ning otseselt ega *kaudselt* kontrollida põhivõrguettevõtjat, omada nendes mis tahes huve ja teostada nende üle mis tahes õigusi,

või

ii) otseselt ega kaudselt kontrollida põhivõrguettevõtjat ning otseselt ega *kaudselt* kontrollida tootmise ja tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat, omada selles mis tahes huve või teostada selle üle mis tahes õigusi;

- c) ei tohi samal isikul või samadel isikutel olla samaaegselt õigust määrata tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitva ettevõtja kui ka põhivõrguettevõtja nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusejärgselt esindava organi liikmeid ega otseselt ega kaudselt kontrollida tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat omada selles mis tahes huve või teostada selle üle mis tahes õigusi;
- d) ei tohi sama isik olla samaaegselt nii tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitva ettevõtja kui ka põhivõrguettevõtja või põhivõrgu nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusejärgselt esindava organi liige;
- e) ***ei tohi samal isikul või samadel isikutel olla õigust hallata põhivõrku valitsemislepingu kaudu või mõjutada seda muul omandisuhtega mitteseotud viisil ega otseselt või kaudselt kontrollida tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat, omada selles mis tahes huve või teostada selle üle mis tahes õigusi.***

2. Lõike 1 punktis b osutatud huvid ja õigused on eelkõige järgmised:

- a) teatava osa kapitali või põhivahendite omandiõigus; ||
- b) hääleõigus; ||
- c) õigus nimetada ametisse nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusejärgselt esindava organi liikmeid; või
- d) õigus saada dividende või muid hüvesid.

3. Lõike 1 punkti b kohaldamisel hõlmab määratlus „ettevõtja, kelle üheks ülesandeks on mis tahes tootmis- või tarnetegevus” määratlust „ettevõtja, kelle üheks ülesandeks on mis tahes tootmis- või tarnetegevus” || direktiivi 2003/55/EÜ || tähenduses ning mõisted „põhivõrguettevõtja” ja „põhivõrk” hõlmavad mõisteid „põhivõrguettevõtja” ja „põhivõrk” direktiivi 2003/55/EÜ tähenduses.
- ||
4. ***Liikmesriigid jälgivad vertikaalselt integreeritud ettevõtjate omandisuhete eraldamise protsessi ja teavitavad komisjoni saavutatud edusammudest.***
5. Liikmesriikidel on lubatud teha lõike 1 punktidest b ja c erandeid kuni [ülevõtmise kuupäev pluss kaks aastat], tingimusel, et põhivõrguettevõtjad ei moodusta osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast.
6. Lõike 1 punktis a sätestatud kohustus loetakse täidetuks, kui mitu põhivõrku omavat ettevõtjat on loonud ühisettevõtte, mis tegutseb asjaomaste põhivõrkude põhivõrguettevõtjana mitmes liikmesriigis. ■
7. ***Kui lõike 1 punktides b kuni e viidatud isik on liikmesriik või riigiasutus, ei tohi kaks eri riigiasutust, kes kontrollivad ühelt poolt kas põhivõrguettevõtjat või põhivõrku ning teiselt poolt tootmise ja tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat, olla sama isik või samad isikud.***
8. Liikmesriigid tagavad, et vertikaalselt integreeritud ettevõtja osaks oleva põhivõrguettevõtja ja sellise põhivõrguettevõtja töötajate käsutuses olevat artiklis 12 nimetatud tundlikku äriteavet ei edastata tootmis- ja tarnimisülesandeid täitvatele ettevõtjatele.”.

11) Lisatakse järgmised artiklid|| :

„Artikkel 8a

Põhivõrgu omanike ja põhivõrguettevõtjate kontrollimine

1. Ilma et see piiraks ühenduse rahvusvaheliste kohustuste täitmist, ei tohi põhivõrke ega põhivõrguettevõtjaid kontrollida kolmanda riigi isik või isikud.
2. Ühe või mitme kolmanda riigiga sõlmitud leping, mille üks lepinguosaline on ühendus, võib olla alus lõikest 1 erandi tegemiseks.

Artikkel 8b

Põhivõrguettevõtjate määramine ja sertifitseerimine

1. Liikmesriigid tunnistavad ja määravad põhivõrguettevõtjateks ettevõtjad, kes omavad põhivõrke ja kelle riiklik reguleerivasutus on kooskõlas *käesolevas artiklis sätestatud* sertifitseerimismenetlusega artikli 8 lõike 1 ja artikli 8a nõuetele vastavana sertifitseerinud. Põhivõrguettevõtjad tehakse teatavaks Euroopa Komisjonile ning avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas.
2. Ilma et see mõjutaks ühenduse rahvusvahelisi kohustusi, keeldutakse kolmandatest riikidest pärit isiku või isikute poolt kontrollitava põhivõrgu omaniku või põhivõrguettevõtja sertifitseerimisest vastavalt artiklile 8a, välja arvatud juhul, kui sertifitseerimist taotleb põhivõrgu omanik või põhivõrguettevõtja tõendab, et ükski maagaasi või elektrienergia tootmisega tegelev ettevõtja ega kolmas riik ei saa kõnealust isikut artikli 8 lõikes 1 sätestatud rikkumisega otseselt ega kaudselt mõjutada.

3. Põhivõrguettevõtjad teavitavad *riiklikku* reguleerivat asutust igast kavandatavast tehingust, mille puhul võib tekkida vajadus üle vaadata selle ettevõtja vastavus artikli 8 lõike 1 või artikli 8a nõuetele.
4. *Riiklikud* reguleerivad asutused jälgivad pidevalt põhivõrguettevõtjate vastavust artikli 8 lõike 1 ja artikli 8a nõuetele. Reguleeriv asutus algatab põhivõrguettevõtja sellise vastavuse tagamiseks sertifitseerimismenetluse:
 - a) põhivõrguettevõtja vastava teatise alusel vastavalt lõikele 3;
 - b) omal algatusel, kui asutusele on saanud teatavaks, et põhivõrgu omaniku või põhivõrguettevõtja õiguste või mõju kavandatav muudatus võib kaasa tuua artikli 8 lõike 1 või artikli 8a nõuete rikkumise või kui asutusel on alust arvata, et selline rikkumine on juba toimunud; või
 - c) komisjoni põhjendatud taotluse alusel.
5. *Riiklik* reguleeriv asutus võtab põhivõrguettevõtja sertifitseerimise otsuse vastu nelja kuu jooksul alates põhivõrguettevõtja teatise või komisjoni vastava taotluse saamise kuupäevast. Pärast selle perioodi möödumist loetakse sertifikaat väljaantuks. *Riikliku* reguleeriva asutuse otsene või kaudne otsus jõustub alles pärast lõigetes 6–9 sätestatud menetluste lõpetamist ja ainult sel juhul, kui komisjon ei esita otsusele vastuväiteid.
6. Põhivõrguettevõtja sertifitseerimise otsesest või kaudsest otsusest teatab *riiklik* reguleeriv asutus viivitamata komisjonile, lisades kogu otsusega seotud asjakohase teabe.

7. Komisjon vaatab teatise läbi kohe pärast selle kättesaamist. Kui komisjonil tekivad tõsised kahtlused seoses *riikliku* reguleeriva asutuse otsuse vastavusega artikli 8 lõikele 1, artiklile 8a või artikli 8b lõikele 2, otsustab komisjon kahe kuu jooksul pärast vastava teatise saamist menetluse algatamise. Sel juhul palub komisjon asjaomasel *riiklikul* reguleerival asutusel ja asjaomasel põhivõrguettevõtjal esitada oma kommentaarid. Kui komisjon nõuab lisateavet, võib kahekuulist tähtaega pikendada kahe kuu võrra alates täieliku teabe kättesaamise päevast.
8. Kui komisjon on otsustanud algatada menetluse, teeb komisjon || nelja kuu jooksul alates vastava otsuse tegemisest teatavaks lõpliku otsuse:
- a) mitte esitada vastuväiteid *riikliku* reguleeriva asutuse otsuse kohta;
- või
- b) nõuda asjaomaselt *riiklikult* reguleerival asutuselt otsuse muutmist või tühistamist, kui on alust arvata, et otsus on vastuolus artikli 8 lõikega 1, artikliga 8a või artikli 8b lõikega 2.
9. Kui komisjon ei ole otsustanud menetluse algatamist või teinud teatavaks lõppotsust vastavalt lõigetes 7 ja 8 sätestatud tähtaja jooksul, siis loetakse, et komisjon pole *riikliku* reguleeriva asutuse otsuse kohta vastuväidet esitanud.
10. *Riiklik* reguleeriv asutus täidab komisjoni nõude sertifitseerimisotsuse muutmise või tühistamise kohta nelja nädala jooksul ja teatab sellest komisjonile.

11. *Riiklik* reguleeriv asutus ja komisjon võivad põhivõrguettevõtjatelt ja tootmis- või tarneülesandeid täitvatelt ettevõtjatelt taotleda mis tahes teavet, mis on vajalik nende käesolevas artiklis sätestatud ülesannete täitmiseks.
12. *Riiklik* reguleeriv asutus ja komisjon tagavad tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.”.

■

12) Artiklit 9 muudetakse järgmiselt:

a) punkt a asendatakse järgmisega:

„a) tagada süsteemi pikaajaline võime rahuldada mõistlikke nõudmisi elektrienergia edastamise järele ning antud majanduslikes tingimustes ja keskkonnanõuetele vastavate turvaliste, töökindlate ja tõhusate põhivõrkude toimimine, hooldus ja arendamine, ***eelkõige taastuvate energiaallikate integreerimise, jaotusvõrguga seotud tootmise ja*** väiksemate süsinikdioksiidi heitkogustega tehnoloogiate ***juurutamise tagamiseks võrgusüsteemis, ning energiasäästlikkuse ja teadusuuringute ja innovatsiooni edendamine.***”;

b) punkt c asendatakse järgmisega:

„c) ***korraldada energiavooge võrgus, võttes arvesse vahetust teiste ühendatud võrkudega ja Euroopa tasandil koordineeritud standardeid. Seepärast on põhivõrguettevõtjal kohustus tagada elektrisüsteemi turvalisus, usaldusväärsus ja tõhusus, ning sellega seoses tuleb tagada kõikide vajalike abiteenuste kättesaadavus, sealhulgas nende, mida osutatakse vastusena ühistel standarditel põhinevale nõudlusele, kuivõrd see kättesaadavus ei sõltu teistest edastusvõrkudest, millega võrk on ühendatud;***”;

c) *punkt d asendatakse järgmisega:*

„d) *anda kõigi teiste võrkude halduritele, millega võrk on ühendatud, piisavat teavet, et tagada ohutu ja tõhus toimimine, kooskõlastatud areng ning ühendatud süsteemi koostalitlusvõime, kasutades kõnealust teavet ühiselt;*”;

d) *punkt f asendatakse järgmisega:*

„f) *anda ühiste standardite alusel võrgukasutajatele võrgule tõhusaks juurepääsuks vajalikku teavet.*”;

e) *lisatakse järgmine punkt:*

„f a) *koguda kooskõlas määruse (EÜ) nr 1228/2003 artikliga 3 põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitamismehhanismi alusel ülekoormustasusid ja makseid, võimaldada juurdepääsu kolmandatele pooltele ja seda juhtida ning anda sellest keeldumise korral põhjendatud seletusi, mida jälgivad riikide reguleerivad asutused; oma ülesannete täitmisel vastavalt käesolevale artiklile, hõlbustavad põhivõrguettevõtjad eelkõige turu integratsiooni ja optimeerivad sotsiaal-majandusliku heaolu kasvu.*”.

13) Artikkel 10 jäetakse välja.

I

14) Artiklit 11 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Elektriijaamade võrgujärjekord ja ühenduste kasutamine määratakse kindlaks kriteeriumide alusel, mille kiidavad heaks riikide reguleerivad asutused ning mis peavad olema objektiivsed, avaldatud ning mida tuleb kohaldada mittediskrimineerivalt, tagades elektrienergia siseturu nõuetekohase toimimise. Kriteeriumide osas võetakse arvesse olemasolevatest elektriijaamadest pärit elektrienergia või ühenduste kaudu toimuvate ülekannete majanduslikku tähtsust järjekorras ning süsteemi tehnilisi piiranguid.”;

b) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Riigi reguleeriv asutus nõuab võrguhaldurilt, et elektriijaamade võrgujärjekorra koostamisel eelistataks elektriijaamu, kus kasutatakse taastuvenergia allikaid või jäätmeid või kus toimub elektrienergia ja soojuse koostootmine, v.a juhtudel, kui see ohustaks tehnilisi tasakaalustamise nõudeid või võrgu turvalisust ja töökindlust.”;

c) lõige 5 asendatakse järgmisega:

„5. Lükmesriigid nõuavad riiklike reguleerivate asutuste kaudu põhivõrguettevõtjatelt põhivõrgu toimimise, hooldamise ja arendamise, sealhulgas võrkude vastastikuse ühendamise võimsuse miinimumnõuete järgimist. Riiklikele reguleerivatele asutustele tuleks anda laiemad volitused, et tagada tarbijakaitse Euroopa Liidus.”;

d) *lisatakse järgmised lõiked:*

„7 a. Põhivõrguettevõtjad hõlbustavad suurte lõpptarbijate ja lõpptarbijate rühmade osalemist reserv- ja tasakaalustavatel turgudel. Iga kord, kui tootmise ja nõudluse hinnad lähenevad, seatakse esikohale nõudluse määratud hind.

7 b. Riiklikud reguleerivad asutused tagavad, et tasakaalustamise eeskirjad ja tariifid ühtlustatakse nõuetekohaselt kõikides liikmesriikides Eelkõige tagavad nad, et suured lõpptarbijad, lõpptarbijate rühmad ja hajutatud tootmisega tegelevad ettevõtjad suudavad tõhusalt kaasa aidata tasakaalustavate ja muude asjakohaste abiteenuste osutamisele.*

** Kaks aastat pärast direktiivi .../.../EÜ [millega muudetakse direktiivi 2003/54/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju] jõustumist.”.*

15) Artikkel 12 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 12

Põhivõrgu omanike ja põhivõrguettevõtjate konfidentsiaalsus

1. Ilma, et see piiraks artikli 18 kohaldamist või teabe avaldamisega seotud mis tahes õiguslikku kohustust, tagavad kõik põhivõrguettevõtjad ja põhivõrgu omanikud äritegevuse käigus saadud tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse ning teevad kõik selleks, et takistada oma tegevuse kohta sellise teabe diskrimineerival viisil avaldamist, mis võib olla äriliselt kasulik, ning tagavad eelkõige, et ei avalda tundlikku äriteavet äriühingu ülejäänud osadele, välja arvatud juhtudel, kui sellise teabe avaldamine on vajalik äritehingu sooritamiseks. Teabeeristuseeskirjade täieliku täitmise tagamiseks tuleb ka tagada, et põhivõrgu omanik ja äriühingu ülejäänud osad ei kasutaks ühisteenuseid (nt ühiseid õigusteenuseid), välja arvatud haldus- ja IT-teenused.

2. Põhivõrguettevõtjad ei tohi seostuvate ettevõtjate elektrienergia müügi- või ostutehinguteks kuritarvitada kolmandatelt isikutelt võrgujuurdepääsu tagamise ja selleks vajalike läbirääkimiste käigus saadud tundlikku äriteavet.
3. *Turukonkurentsi seisukohast oluline äriteave, eelkõige tarnekoha kindlaksmääramist võimaldav teave ning teave paigaldatud võimsuse ja tellitud võimsuse kohta, on kättesaadav kõigile turul tegutsevatele elektrienergia tarnijatele. Vajaduse korral kohustab riiklik reguleeriv asutus turgu valitsevaid operaatoreid edastama nimetatud teavet asjaomastele isikutele.”.*

16) Artiklit 14 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Jaotusvõrguettevõtja vastutab süsteemi pikaajalise võime tagamise eest rahuldada mõistlikke nõudmisi elektrienergia edastamise järele ning antud majanduslikes tingimustes oma piirkonnas kindla, usaldusväärse ja tõhusa elektrijaotussüsteemi toimimise, hoolduse ja arendamise eest, võttes nõuetekohaselt arvesse keskkonnaküsimusi ja energiasäästlikkuse edendamist.”

b) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Jaotusvõrguettevõtja annab võrgukasutajatele võrgule tõhusaks juurdepääsuks ja kasutamiseks vajalikku teavet.”

c) *lõike 3 järele lisatakse järgmised lõiked:*

„3 a. Jaotusvõrguettevõtja esitab asjaomasele riiklikule reguleerivale asutusele ...^{} ettepaneku, milles kirjeldatakse asjakohast teavet ja sidesüsteeme, mida on vaja kasutusele võtta, et esitada lõikes 3 osutatud teavet. Selle ettepanekuga võimaldatakse muu seas kahe-suunaliste elektrooniliste arvestite kasutamine, mis antakse kõikide tarbijate käsutusse ...^{**}, lõpptarbija ja hajutatud tootjate aktiivne osalemine võrgu töös ning teabe liikumine reaalsajas jaotus- ja põhivõrguettevõtjate vahel, mille eesmärk on optimeerida kõikide olemasolevate tootmis-, võrgu- ja nõudlusressursside kasutamist.*

3 b. ...^{***} kooskõlastavad või lükkavad riiklikud reguleerivad asutused tagasi lõikes 3 a osutatud ettepanekud. Riiklikud reguleerivad asutused tagavad rakendatavate teabe- ja sidesüsteemide täieliku koostalitlusvõime. Sel eesmärgil võivad nad välja anda suuniseid ning nõuda muudatusettepaneku esitamist lõikes 3 a osutatud ettepanekutele.

- 3 c. *Enne jaotusvõrguettevõtja teavitamist oma otsuse osas seoses lõikes 3 a nimetatud ettepanekuga, teavitab riiklik reguleeriv asutus ametit või juhul, kui see ei ole veel tööle hakanud, komisjoni. Amet või komisjon tagab, et rakendatavad teabe- ja sidesüsteemid kergendavad elektri siseturu arendamist ega too kaasa uusi tehnilisi tõkkeid.*

^{*} *Aasta jooksul pärast direktiivi .../.../EÜ [millega muudetakse direktiivi 2003/54/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju] jõustumist.*

^{**} *10 aasta jooksul pärast direktiivi [millega muudetakse direktiivi 2003/54/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju] jõustumist.*

^{***} *Kahe aasta jooksul pärast direktiivi .../.../EÜ [millega muudetakse direktiivi 2003/54/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju] jõustumist.”;*

d) *pärast lõiget 4 lisatakse järgmine lõige:*

- „4 a. Liikmesriigid julgustavad jaotusvõrkude kaasajastamist viisil, mis soodustab detsentraliseeritud tootmist ja tagab energiatõhususe.”.*

17) Artiklit 15 muudetakse järgmiselt:

a) lõike 2 punktis c lisatakse esimesele lausele järgmine lause:

„Nende ülesannete täitmiseks peavad jaotusvõrguettevõtja käsutuses olema vajalikud ressursid, sealhulgas inim-, tehnilised, rahalised ja füüsilised ressursid.”;

b) lõike 2 punkti d muudetakse järgmiselt:

i) viimast lauset muudetakse järgmiselt: „Nõuetele vastavuse programmi eest vastutav isik või asutus (edaspidi „järelevalveametnik”) esitab võetud meetmete aastaaruande artikli 22 lõikes 1 nimetatud *riiklikule* reguleerivale asutusele ning see avaldatakse.”;

ii) lisatakse järgmine lause: „Järelevalveametnik peab olema täiesti sõltumatu ning tal peab olema juurdepääs kõikidele oma ülesande täitmiseks vajalikele jaotusvõrguettevõtja ja, kui neid on, tema sidusettevõtete andmetele.”;

c) Lisatakse lõiked 3 ja 4:

„3. Kui jaotusvõrguettevõtja moodustab osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast, peavad **riiklikud reguleerivad asutused** tagama järelevalve jaotusvõrguettevõtja tegevuste üle, et ta ei kasutaks oma vertikaalset integreeritust konkurentsi moonutamiseks. Eelkõige ei tohi vertikaalselt integreeritud jaotusvõrguettevõtjad suhtlemisel ja kaubamärkidega seotult tekitada segadust seoses vertikaalselt integreeritud ettevõtja tarneharu eraldiseisvusega.”.

■

18) Artikkel 17 asendatakse järgmisega:

„Käesolev direktiiv ei takista põhi- ja jaotusvõrgu ühendatud ettevõtja tegevust tingimusel, kui see ettevõtja vastab kõigis toimingutes artiklite 8 ja 10b ning artikli 15 lõike 1 kohaldatavate sätete nõuetele.”.

19) Artikli 19 lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. *Elektriettevõtjad peavad oma sisemises raamatupidamises eraldi arvestust oma iga edastamis- ja jaotamistegevuse kohta, nagu seda nõutakse eri ettevõtjate tegevuse puhul, et vältida diskrimineerimist, ristsubsideerimist ja konkurentsi moonutamist. Nad peavad arvestust, mis võib olla konsolideeritud, ka iga elektrialase tegevuse kohta, mis ei ole seotud edastamise või jaotamisega. Kuni 1. juulini 2007 peavad nad eraldi arvestust tarnete kohta vabatarbijatele ja tarnete kohta väiketarbijatele. Põhi/jaotusvõrgu omamisest saadav tulu peab olema raamatupidamises eraldi välja toodud. Vajadusel peavad nad konsolideeritud arvestust elektriga mitteseotud muu tegevuse kohta. Sisemine raamatupidamine peab sisaldama kõigi tegevuste bilanssi ja kasumiaruannet.*”.

20) Artikli 20 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. *Põhi- või jaotusvõrguettevõtja võib keelduda juurdepääsu võimaldamast, kui tal füüsiliselt puudub vajalik olemasolev võimsus. Juurdepääsu võimaldamisest keeldumist tuleb põhjendada, võttes aluseks objektiivsed, tehniliselt ja majanduslikult põhjendatud kriteeriumid. Riiklik reguleeriv asutus peab tagama, et neid kriteeriume rakendatakse järjepidevalt ja et võrgukasutajal, kellele keelduti andmast juurdepääsu, on õigus edasi kaevata. Vajadusel ning juurdepääsu võimaldamisest keeldumise korral tagab riiklik reguleeriv asutus, et põhi- või jaotusvõrguettevõtja annab asjakohast teavet meetmete kohta, mida oleks vaja võrgu tugevdamiseks. Isikult, kes teavet nõuab, võib võtta mõistlikku tasu, mis peegeldab teabe andmise kulusid.*”.

21) Artiklile 21 lisatakse järgmine lõige:

„2 a. Vabakliendid saavad õiguse sõlmida lepingu üheaegselt mitme tarnijaga.

2 b. *Amet jälgib reaalajas kõiki Euroopa Liidus, Euroopa Majandus Piirkonnas ja naaberriikides loodud korrastatud hulgimüügi elektriturge, et märgata turujõu kuritarvitamist või vigu turukorralduses ning edendada siseturu tõhusa toimimise parandamist.*”.

22) Artikli 22 järele lisatakse järgmine peatükk:

„VIIa PEATÜKK
RIIKLIKUD REGULEERIVAD ASUTUSED

Artikkel 22a

Riikliku reguleeriva asutuse määramine ja sõltumatus

1. Iga liikmesriik määrab ühe riikliku reguleeriva asutuse.
2. Liikmesriigid tagavad *riikliku* reguleeriva asutuse sõltumatuse ning kannavad hoolt, et ta teostab oma volitusi erapooletult ja läbipaistvalt. Selleks peavad liikmesriigid tagama, et *riiklik* reguleeriv asutus on käesoleva direktiiviga **ja teiste asjassepuutuvate õigusaktidega** talle määratud reguleerimisülesandeid täites:
 - a) õiguslikult eraldiseisev ja funktsionaalselt sõltumatu kõikidest teistest avalik-õiguslikest ja eraõiguslikest isikutest; ning
 - b) || et selle töötajad ja juhtimise eest vastutavad isikud tegutsevad turuhuvidest sõltumatult, ja
 - c) **et ta reguleerimisülesandeid täites** ei küsi ega võta vastu **otseseid** juhiseid üheltki riigiasutuselt ega muult avalik-õiguslikult või eraõiguslikult isikult.

3. *Riikliku* reguleeriva asutuse sõltumatuse kaitsmiseks tagavad liikmesriigid eelkõige, et:
- a) *riiklikul* reguleerival asutusel on oma ülesannete täitmiseks vajalik iseseisev õigusvõime, ***finantsautonoomia*** ning inim- ja rahalised ressursid;
 - b) ***riikliku reguleeriva*** asutuse ***juhatuse liikmed*** nimetatakse ametisse vähemalt viieaastaseks ametiajaks, mida ei pikendata, ***kuid mitte kauemaks kui seitsmeks aastaks, ning et poolte liikmete puhul on esimese mandaadi korral ametiaeg kaks ja pool aastat. Liikmeid saab*** selle aja jooksul ametist vabastada ainult juhul, kui ***nad*** enam ei vasta käesolevas artiklis sätestatud tingimustele või on süüdi tõsisel üleastumises ***vastavalt siseriiklikele õigusaktidele; ja***
 - c) ***riikliku reguleeriva asutuse eelarvelised vajadused rahuldatakse energiaturu toimimise tagajärjel tekkinud otsestest tuludest.***”

Artikkel 22b

Riikliku reguleeriva asutuse poliitika eesmärgid

Käesolevas direktiivis sätestatud reguleerimisülesandeid täites võtab *riiklik* reguleeriv asutus kõik mõistlikud meetmed, et saavutada järgmised eesmärgid:

- a) edendada tihedas koostöös *komisjoni, ameti ja teiste liikmesriikide riiklike* reguleerivate *asutustega* konkurentsivõimelist, turvalist ja keskkonnasäästlikku elektrienergia siseturgu ühenduses, turu tõhusat avamist kõikidele ühenduse tarbijatele ja tarnijatele ***ja samuti tagada energiavarustussüsteemide toimimine pikaajalises perspektiivis tulemuslikult ja usaldusväärselt;***

- b) arendada ühenduses konkurentsivõimelisi ja nõuetekohaselt toimivaid turge, et saavutada punktis a sätestatud eesmärk;
- c) kaotada *mis tahes liikmesriikidevahelised* elektrienergiaga kauplemise piirangud, sealhulgas arendada nõudluse rahuldamiseks ja siseriiklike turgude integratsiooni tugevdamiseks vajalikke piiriüleseid ülekandevõimsusi , *et hõlbustada* elektrivoo takistusteta kulgemist kogu ühenduses;
- d) arendada *madalaima kuluga* turvalisi, usaldusväärseid ja tõhusaid *tarbijale suunatud võrgusüsteeme*, edendades võrgu sobivust ja tagades samas *energiatõhususe ning väikese ja suure ulatusega taastuenergia integreerituse ning hajutatud tootmise nii ülekande- kui ka jaotusvõrkudes* ;
- e) soodustada uue põlvkonna tootmisvõimsuste juurdepääsu võrgule, eelkõige kõrvaldades tõkked, mis võiksid takistada uute turulesisenejate ja taastuenergia juurdepääsu;
- f) tagada, et võrguettevõtjatele pakutakse nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis piisavaid ergutusi võrgu jõudluse tõhustamiseks ja turgude integreerimise soodustamiseks;
- g) tagada kasu tarbijatele oma riigi turu tõhusa toimimise ning tarbijakaitse tagamise kaudu edendades tõhusat konkurentsi koostöös konkurentsiasutusega ;
- h) aidata kaasa universaalsete ja avalike elektrienergiateenuste kõrge taseme saavutamisele ning kaitsetumate tarbijate kaitsmisele, ning aidata tagada A lisas sätestatud tarbijakaitsemeetmete tõhusus;
- i) ühtlustada vajalikud andmeside protsessid.

Artikkel 22c

Riikliku reguleeriva asutuse kohustused ja volitused

1. ***Riiklik reguleeriv asutus täidab, konsulteerides vajadusel tihedalt teiste asjakohaste ühenduse või riiklike organitega, põhivõrguettevõtjatega ja turul osalejatega ning piiramata nende konkreetset pädevust, järgmisi ülesandeid:***
 - a) ***reguleeritud võrgutariifide ja võrgutariifide osade kehtestamine või heakskiitmine iseseisvalt ning kooskõlas läbipaistvuse kriteeriumidega;***
 - b) tagada põhi- ja jaotusvõrguettevõtjatele ning vajadusel nii võrguomanike kui ka mis tahes elektriettevõtja vastavus käesolevas direktiivis ja muudes ühenduse asjakohastes õigusaktides, sealhulgas piiriüleseid küsimusi käsitlevates õigusaktides sätestatud kohustustele;
 - c) teha piiriülestes küsimustes koostööd *teise* liikmesriigi riikliku reguleeriva asutuse või riiklike reguleerivate asutustega ***ja ametiga, tagades sealhulgas, et ülekandefrastruktuuride vahel on piisav ühendamise võimsus, mis vastaks tõhusa üldise turuhinnangu ja varustuskindluse kriteeriumidele, vältides diskrimineerimist varustuseettevõtete vahel eri liikmesriikides;***
 - d) järgida ja viia ellu komisjoni ja ameti ***kõiki asjakohaseid õiguslikult siduvaid otsuseid;***

- e) esitada igal aastal aruanne oma *tegevuste* ja ülesannete täitmise kohta *komisjonile*, liikmesriikide pädevatele asutustele ja ametile||. *Need aruanded peavad hõlmama iga käesolevas artiklis loetletud ülesande osas võetud meetmeid ja saavutatud tulemusi;*
- f) *jälgida käesolevas direktiivis ja muudes asjakohastes ühenduse õigusaktides sätestatud eraldamise nõuete järgimist ning* tagada, et ei toimuks ristsubsideerimist edastus-, jaotus- ja tarnetegevuse vahel, *ning kindlustada, et jaotus- ja edastustariifid määratakse ette kindlaks kogu kehtivuse ajavahemiku jaoks;*
- g) vaadata läbi põhivõrguettevõtjate investeerimiskavad ning esitada oma aastaaruandes põhivõrguettevõtjate investeerimiskavade hinnang, pidades silmas nende vastavust üleeuroopalisele 10-aastasele võrgu *investeerimiskavale*, millele viidatakse määruse (EÜ) nr 1228/2003 artikli 2c lõikes 1; *10-aastase investeerimiskavaga luuakse stiimulid investeeringute edendamiseks ja tagatakse, et tööjõu kvaliteet ja hulk on piisav teenuse osutamise kohustuste täitmiseks; 10-aastasest investeerimiskavast mittekinnipidamine toob võrguettevõtja jaoks kaasa proportsionaalsete sanktsioonide määramise riikliku reguleeriva asutuse poolt vastavalt ameti antud soovitudele;*
- h) *kinnitada põhivõrguettevõtjate iga-aastased investeerimiskavad;*
- i) jälgida võrgu vastavust turvalisuse ja usaldusväärsuse nõuetele, *kehtestades või kinnitades teenuse- ja tarne kvaliteedi standardid ja nõuded,* ning vaadata läbi *teenuse ja tarne kvaliteedi alase tegeliku suutlikkuse ja* võrgu turvalisuse ja usaldusväärsusega seotud eeskirjad;

- j) jälgida läbipaistvuse taset, tagades läbipaistvuskohustuste täitmise elektriettevõtjate poolt;
- k) *ergutada Euroopa katkestatavate tarnelepingute arengut;*
- l) kokkulepitud vormis jälgida turu avamise ja konkurentsi **tegelikku** taset hulgi- ja jaemüügitasandil, sealhulgas elektribörse, hindu kodutarbijatele, **liitumistasusid, tegelikku tarbimist kajastavaid kohaseid ettemaksetingimusi, ühendus-** ja eraldustasusid, **hooldustasusid** ning kokkulepitud vormis esitatavaid kodutarbijate kaebusi, ning koostöös konkurentsiasutustega mis tahes konkurentsimoonutusi või -piiranguid, andes muu hulgas kogu vajaliku teabe ja edastades asjassepuutuvad juhtumid asjakohastele konkurentsiasutustele;
- m) *jälgida lepingulise piirava tegevuse esinemist, sealhulgas ainuõiguse klauslite kasutamist, mis võib takistada või piirata mitte-kodutarbijaid sõlmimast samal ajal lepinguid enam kui ühe tarnijaga, ja vajaduse korral teavitada sellisest tegevusest riiklikke konkurentsiasutusi;*
- n) *võttes täielikult arvesse asutamislepingu sätteid, edendada energiatarbijate ja -tarnijate vahelisi pikaajalisi lepinguid, mis aitavad parandada energiatootmist ja -jaotamist, võimaldades samal ajal jagada saadavat kasu tarbijatega, tingimusel et sellised lepingud võivad kaasa aidata ka energiasektorisse tehtavate investeeringute optimeerimisele.*
- o) *tunnistada lepingulist vabadust pikaajaliste lepingute ja võimaluse suhtes sõlmida varapõhiseid lepinguid tingimusel, et need on kooskõlas ühenduse õigusaktidega;*

- p) jälgida aega, mis edastus- ja jaotusettevõtjatel kulub ühenduste rajamiseks ja parandustöödeks **ning rakendada kooskõlas ameti suunistega sanktsioone, kui seda põhjendamatult pikendatakse;**
- q) ilma et see piiraks teiste riiklike reguleerivate asutuste pädevust, **valvata** universaalsete ja avalike elektrienergiateenuste kõrge **taseme ning** kaitsetumate tarbijate kaitse **järele;**
- r) **tagada, et A lisas sätestatud tarbijakaitsemeetmed on tõhusad ja rakendatud;**
- s) avaldada vähemalt kord aastas soovitusi seoses tarnetariifide vastavusega artiklile 3 **pöörates nendes soovitustes piisavat tähelepanu reguleeritud hindadega (hulgihinnad ja hinnad lõpptarbijale) turu toimimisele avaldatavale mõjule;**
- t) **teatada riiklikele konkurentsiasutustele ja komisjonile nendest liikmesriikidest, kus reguleeritud tariifid on kehtestatud turuhinnast madalamatena;**
- u) **kehtestada standardkord lõpptarbijaja ning tarnija, turustaja või mõõteseadmete haldaja vaheliste suhete kohta, mis hõlmaks vähemalt juurdepääsu tarbijate tarbimisandmetele, sealhulgas hindadele ja mis tahes seotud kuludele, tarbimisandmete kergesti arusaadava ühtlustatud vormi kasutuselevõttu, tegelikku tarbimist kajastavat kohast ettemakset ning kõikide tarbijate vahetut juurdepääsu nendele andmetele A lisa punkti h kohaselt;**

- v) jälgida põhivõrguettevõtjate, jaotusvõrguettevõtjate, tarnijate ja tarbijate ning teiste turuosaliste osatähtsuse ja vastutusega seotud eeskirjade rakendamist vastavalt määrusele (EÜ) nr 1228/2003;
- w) jälgida investeringuid tootmisvõimsustesse, pidades silmas varustuskindlust;
- x) *vajadusel omada vetoõigust otsuste suhtes nimetada ametisse või vabastada ametist põhivõrguettevõtja üldjuhtimise eest vastutavad isikud;*
- y) *kehtestada või heaks kiita võrgule juurdepääsu tariifid ja avaldada tariifide määramisel kasutatud meetodid;*
- z) *kehtestada või heaks kiita teenuse kvaliteedi standardid, jälgida nende täitmist ning rakendada mittetäitmise puhul sanktsioone;*
- aa) *jälgida artiklis 24 sätestatud kaitsemeetmete rakendamist;*
- ab) *ühtlustada tähtsaimaid turuprotsesse käsitlevad andmeside protsessid piirkondlikul tasandil;*
- ac) *kehtestada piirhinnad konkurentsile avamata turgudel selgelt piiritletud ajavahemikuks, et kaitsta tarbijaid väärkohtlemiste eest turul, kehtestades piirhinnad piisavalt kõrged, et need ei heidutaks uusi turule sisenejaid ega halvaks olemasolevate konkurentide laienemist;*

- ad) auditeerida põhivõrguettevõtjate hoolduspoliitikat;*
- ae) töötada koostöös asjaomaste planeerimisasutustega välja suunised piiratud tähtajaga litsentsimiskorra kohta, et julgustada uusi sisenejaid tegelema elektri tootmise ja kaubandusega; ja*
- af) tagada, et hulgimüügihinna kõikumised on läbipaistvad.*

- 2. Kui liikmesriik nii sätestab, võivad lõikes 1 osutatud jälgimisülesandeid täita ka muud asutused peale riikliku reguleeriva asutuse. Sellisel juhul tehakse jälgimise käigus saadud teave riiklikule reguleerivale asutusele kättesaadavaks niipea kui võimalik.*

Säilitades oma iseseisvuse ning ilma et see piiraks nende endi eripädevust ning kooskõlas parema õigusliku reguleerimise põhimõtetega, konsulteerivad riiklikud reguleerivad asutused lõikes 1 nimetatud ülesannete täitmisel vajaduse korral põhivõrguettevõtjatega ja teevad tihedat koostööd teiste asjaomaste riiklike ametiasutustega.

- 3. Kui artikli 10 alusel on määratud sõltumatu süsteemihaldur, peab riiklik reguleeriv asutus lisaks talle lõikes 1 ette nähtud kohustustele:*
 - a) jälgima käesolevas artiklis sätestatud kohustuste täitmist põhivõrgu omaniku ja sõltumatu süsteemihalduri poolt ning määrama mittetäitmise eest karistusi vastavalt lõike 5 punktile d;*

- b) jälgima sõltumatu süsteemihalduri ja põhivõrgu omaniku vahelisi suhteid ja teabevahetust tagamaks, et sõltumatu süsteemihaldur täidab oma ülesandeid, ning eelkõige heaks kiitma lepinguid ja tegutsema sõltumatu süsteemihalduri ja põhivõrgu omaniku vaheliste lõike 10 kohaselt esitatud vaidluste lahendajana, kui kaebuse esitab üks pooltest;
- c) ilma et see piiraks artikli 10 lõike 2 punktis c sätestatud menetluse kohaldamist, kiitma esimese 10-aastase võrkude arengukava puhul heaks investeerimiskava ning mitmeaastase võrkude arengukava, mille sõltumatu süsteemihaldur igal aastal esitab;
- d) tagama, et sõltumatute süsteemihaldurite kogutavad võrgule juurdepääsu tariifid sisaldavad võrgu omanikule või omanikele ette nähtud tasu, mille suurus on piisav võrguvarade eest ning neisse tehtud võimalike uute investeeringute eest tasumiseks;
- e) omama volitusi teostada kontrolli põhivõrgu omaniku juures ja sõltumatu süsteemihalduri ruumides; ja
- f) jälgima ülekoormustasude kasutamist, mida sõltumatu süsteemihaldur kogub vastavalt || määruse (EÜ) nr 1228/2003 || artikli 6 lõikele 6.

4. Lõike 1 punkti 1 kohaselt riigi elektriturgu, sealhulgas hulgi- ja jaehindu jälgides kasutavad riiklikud reguleerivad asutused ameti poolt kokkulepitud ja heakskiidetud ühtlustatud metoodikat.

5. Liikmesriigid tagavad, et *riiklikele* reguleerivatele asutustele antakse volitused, mis võimaldavad neil lõigetes 1 ja 2 osutatud ülesandeid tõhusalt ja kiiresti täita. Et seda teha, peavad *riiklikul* reguleerival asutusel *muu hulgas* olema || volitused:
- a) teha otsuseid, mis on elektriettevõtjatele siduvad;
 - b) uurida koostöös riikliku konkurentsiasutusega elektrienergiaturu toimimist ja || otsustada, kas ja milliseid meetmeid on vaja võtta tõhusa konkurentsi toetamiseks ja turu || nõuetekohase toimimise tagamiseks;
 - c) ***saada*** elektriettevõtjatelt mis tahes andmeid, mis on talle oma ülesannete täitmiseks vajalikud, ***sealhulgas mis tahes selgitusi kolmandatele isikutele juurdepääsust keeldumise kohta ja mis tahes teavet võrgu tugevdamiseks vajaminevate meetmete kohta, ja teha vajaduse korral koostööd finantsturgu reguleerivate asutustega***;
 - d) määrata tõhusaid, asjakohaseid ja hoiatavaid sanktsioone elektriettevõtjatele, kes ei täida käesolevast direktiivist ega reguleeriva asutuse või ameti otsustest tulenevaid kohustusi;
 - e) *viia läbi* kohaseid *uurimisi koos asjakohaste volitustega* vaidluste lahendamise korraldamiseks vastavalt *lõigetele 10 ja 11*;
 - f) kiita heaks kaitsemeetmete rakendamine artiklis 24 sätestatud korras.
6. *Riiklikud* reguleerivad asutused *kehtestavad* või kiidavad enne jõustumist heaks järgmised tingimused:

- a) riiklike võrkudega ühendamise ja neile juurdepääsemise tingimused, sealhulgas edastus- ja jaotustariifid *ning nende metoodika või metoodika ning selle jälgimine edastus- ja jaotustariifide määramiseks või heakskiitmiseks*. Need tariifid *kajastavad tegelikke kulusid, niivõrd kui need vastavad efektiivse võrguettevõtja kuludele ning on läbipaistvad*. Need peavad võimaldama teha võrkudesse vajalikke investeeringuid viisil, mis võimaldab tagada võrkude elujõulisuse. *Need tariifid ei diskrimineeri uusi turule tulijaid*;
- b) tasakaalustusteenuste osutamise tingimused, *mis on kulupõhised ja tuluneutraalsed nii suures ulatuses kui võimalik, tagades samal ajal sobivad stiimulid võrgukasutajatele elektrienergia sisse- ja väljavoolu tasakaalustamiseks; need on õiglasel ja mittediskrimineerivad ning põhinevad objektiivsetel kriteeriumidel*;
- c) *juurdepääs piiriülesele infrastruktuurile, sealhulgas võimsuse eraldamine ja ülekoormuse juhtimine*.

Riiklikel reguleerivatel asutustel on õigus nõuda põhivõrguettevõtjalt nende tingimuste muutmist.

- 7. *Tariifide ja tasakaalustavate teenuste tingimusi või meetodeid* kehtestades või heaks kiites tagavad *riiklikud* reguleerivad asutused, et võrguettevõtjaid stimuleeritakse nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis piisavalt, et tõhustada jõudlust, soodustada turgude integreerimist, *tagada varustuskindlus ja toetada seonduvaid* teadusuuringuid.
- 8. *Riiklikud reguleerivad asutused jälgivad ülekoormuse juhtimist riiklikes elektrivõrkudes ja võrkudevahelistes ühendustes.*

Põhivõrguettevõtjad esitavad ülekoormuse juhtimise korra, sealhulgas võimsuse jaotamise, riiklikele reguleerivatele asutustele heakskiitmiseks. Riiklikud reguleerivad asutused võivad enne heakskiitmist nõuda muudatuste tegemist sellesse korda.

9. *Riiklikel* reguleerivatel asutustel on õigus nõuda põhi- ja jaotusvõrguettevõtjatelt käesolevas artiklis osutatud **tingimuste** muutmist, kui see on vajalik nende tingimuste proportsionaalsuse ja mittediskrimineeriva kohaldamise tagamiseks. **Edastus- ja jaotustariifide määramisega viivitamise korral on riiklikel reguleerivatel asutustel volitused kehtestada esialgsed edastus- ja jaotustariifid ning juhul, kui lõpptariifid erinevad kõnealustest ajutistest tariifidest, langetada otsus kompenseerivate meetmete rakendamise kohta.**
10. Mis tahes isikul, kellel on põhi- või jaotusvõrguettevõtja suhtes kaebusi **seoses käesolevast direktiivist kõnealusele võrguettevõtjale tulenevate kohustustega**, on õigus esitada kaebus *riiklikule* reguleerivale asutusele, kes tegutseb vaidlusi lahendava asutusena ja teeb otsuse kahe kuu jooksul alates kaebuse kättesaamisest. Kui *riiklik* reguleeriv asutus peab koguma lisateavet, võib perioodi pikendada kahe kuu võrra. Perioodi võib pikendada ka kaebuse esitaja nõusolekul. *Riikliku reguleeriva asutuse* otsus on siduv, välja arvatud edasikaebamise tõttu tühistamise korral või kuni selleni.
11. Kõik mõjutatud isikud ja isikud, kellel on õigus esitada kaebusi käesoleva artikli alusel rakendatud meetoditega seotud otsuse kohta, või kui *riiklikul* reguleerival asutusel on kohustus tutvustada soovitatavaid **tariife või** meetodeid, võivad kahe kuu, või liikmesriikide sätestatud lühema aja jooksul alates otsuse või otsuseettepaneku avaldamisest, esitada läbivaatamiseks kaebuse. Sellisel kaebusel ei ole tühistavat mõju.

12. Liikmesriigid peavad looma kohased ja tõhusad reguleerimis-, kontrolli- ja läbipaistvuse mehhanismid, et vältida turgu valitseva seisundi ära kasutamist ja eelkõige sellest tulenevat klientide huvide kahjustamist, ning igasugust turuvallutuslikku käitumist. Nende mehhanismide rakendamisel arvestatakse asutamislepingu ja eeskätt selle artikli 82 sätteid.
13. ***Riiklikud reguleerivad asutused loovad sõltumatu kaebuste menetlemise teenistuse või alternatiivse hüvitusmehhanismi, nagu energiavaldkonna sõltumatu ombudsman või tarbijaorganisatsioon. See teenistus või mehhanism vastutab kaebuste tõhusa menetlemise eest ning järgib parima tava põhimõtet. Riiklikud reguleerivad asutused kehtestavad standardid ja suunised selle kohta, kuidas tootjad ja võrguettevõtjad kaebusi menetlevad.***
14. Liikmesriigid tagavad kohaste meetmete võtmise, sealhulgas liikmesriikide õigusaktides sätestatud haldus- või kriminaalmenetluse algatamise füüsilise või juriidilise isiku suhtes, kes on vastutav käesolevas direktiivis kehtestatud konfidentsiaalsusreeglite rikkumise eest.
15. *Lõigetes 10 ja 11 osutatud kaebused ei tohi piirata ühenduse ja liikmesriikide õigusaktides sätestatud õigust esitada kaebusi.*
16. ***Riikliku reguleeriva asutuse otsused peavad olema nõuetekohaselt põhjendatud ja üldsusele kättesaadavad, et võimaldada õigusliku kontrolli teostamist.***
17. Liikmesriigid tagavad sellised sobivad mehhanismid riigi tasandil, mille kohaselt riikliku reguleeriva asutuse otsusest mõjutatud osalisel on õigus otsus edasi kaevata ***riiklikule kohtuorganile või muule sõltumatule riiklikule organile, mis ei sõltu asjaomastest osalistest ega ühestki valitsusest.***

■

Artikkel 22d

Piiriüleste küsimuste reguleerimise kord

1. *Riiklikud* reguleerivad asutused teevad omavahel tihedat koostööd ja peavad üksteisega nõu ning esitavad üksteisele ja ametile kogu teabe, mis on neile vajalik käesoleva direktiiviga ette nähtud ülesannete täitmiseks. Vahetatava teabe puhul peab teabe vastu võtnud asutus tagama sama konfidentsiaalsustaseme kui asutus, kust teave pärit on.
2. ***Et tagada piirkondlike elektrienergia turgude integratsiooni kajastamine asjakohaste reguleerivate struktuuride kaudu. Asjaomased reguleerivad asutused tagavad tihedas koostöös ametiga ning selle juhtimisel vähemalt nende piirkondlike turgudega seotud järgmiste reguleerimisülesannete täitmise:***
 - a) ***koostöö*** vähemalt piirkondlikul tasandil, et toetada sellise töökorra väljakujundamist, mis tagab võrgu optimaalse haldamise, arendada ühiseid elektribörse ja piiriüleste võimsuste jaotamist ning kindlustada piirkonnas ***ja piirkondade vahel*** vastastikuse ühendamise ***võimsuse piisavat taset, sealhulgas võrkude uute vastastikuste ühendamine abil***, et võimaldada tõhusa konkurentsi arengut ***ja varustuskindluse paranemist***;
 - b) ***ühtlustada vähemalt asjakohasel piirkondlikul tasandil asjaomaseid põhivõrguettevõtjaid ja muid turuosalisi käsitlevad kõik tehnilised ja turureeglid***;
 - c) ***ühtlustada ülekoormuse juhtimist reguleerivad eeskirjad ning jaotada õiglaselt kõigi turuosaliste vahel ümber ülekoormuse juhtimisega seonduvad tulud ja/või kulud***;
 - d) ***eeskirjade vastuvõtmine, mis tagaksid, et asjaomasel piirkondlikul ühendturul tegutsevate elektribörsside omanikud ja/või juhid on täielikult sõltumatud tootmisvarade omanikest ja/või juhtidest***.

3. *Riiklikel reguleerivatel asutustel on õigus sõlmida vastastikuseid lepinguid, et tugevdada regulatiivset koostööd ja lõigetes 1 ja 2 osutatud tegevus toimub vajaduse korral tihedas koostöös teiste asjaomaste riiklike ametiasutustega ning ilma et see piiraks nende eripädevust.*
4. Amet otsustab vähemalt kaht liikmesriiki ühendava infrastruktuuri reguleerimise korra osas järgmistel juhtudel:
 - a) pädevate riiklike reguleerivate asutuste ühistaotluse alusel, või
 - b) kui pädevad riiklikud reguleerivad asutused ei jõua asjakohase reguleerimise korra osas kokkuleppele kuue kuu jooksul alates kuupäevast, kui reguleerivatest asutustest viimane dokumendi kätte sai.

Artikkel 22e
Suunistele vastavus

1. *Komisjon või iga riiklik reguleeriv asutus* võivad küsida ametilt arvamust reguleeriva asutuse poolt vastu võetud otsuse vastavuse kohta käesoleva direktiivis või määruses (EÜ) nr 1228/2003 osutatud suunistele.
2. Amet esitab oma arvamuse vastavalt arvamust küsinud *komisjonile või riiklikule reguleerivale asutusele* || ja kõnealuse otsuse vastu võtnud *riiklikule reguleerivale asutusele* nelja kuu jooksul *taotluse saamise kuupäevast*.

3. Kui *vaidlustatud* otsuse vastu võtnud *riiklik* reguleeriv asutus ei täida ameti ettekirjutusi nelja kuu jooksul alates arvamuse kättesaamisest, teavitab amet sellest komisjoni.
4. Kui *riikliku* reguleeriva asutuse poolt vastu võetud otsus ei vasta käesolevas direktiivis või määruses (EÜ) nr 1228/2003 osutatud suunistele, on mis tahes *riiklikul* reguleerival asutusel õigus teavitada sellest komisjoni kahe kuu jooksul alates otsuse vastuvõtmisest.
5. Kui komisjonil tekivad tõsised kahtlused seoses *riikliku* reguleeriva asutuse otsuse vastavusega käesolevas direktiivis või määruses (EÜ) nr 1228/2003 sätestatud suunistele, on komisjonil õigus teha otsus menetluse algatamiseks *vastavalt lõikele 3 ameti ettekirjutuste mittetäitmisest teavitamise puhul kahe kuu jooksul* või *vastavalt lõikele 4 suunistele mittevastavuse puhul* või omal algatusel *vaidlustatud otsuse kuupäevast kolme kuu jooksul*. Sel juhul kutsub komisjon *riikliku* reguleeriva asutuse ja isikud menetluses osalema ja palub *riiklikul* reguleerival asutusel esitada omapoolsed kommentaarid.
6. Kui komisjon on otsustanud algatada menetluse, teeb komisjon mitte hiljem kui nelja kuu jooksul alates vastava otsuse tegemisest teatavaks lõpliku otsuse
 - a) mitte esitada vastuväiteid *riikliku* reguleeriva asutuse otsuse kohta; või
 - b) kui komisjon leiab, et otsus ei vasta suunistele, nõuda asjaomaselt *riiklikult* reguleerivalt asutuselt otsuse muutmist või tühistamist.

7. Kui komisjon ei ole otsustanud menetluse algatamist või teinud teatavaks lõppotsust vastavalt lõigetes 5 ja 6 sätestatud tähtaja jooksul, siis loetakse, et komisjon pole *riikliku* reguleeriva asutuse otsuse kohta vastuväidet esitanud.
8. *Riiklik* reguleeriv asutus täidab komisjoni nõude otsuse muutmise või tühistamise kohta kahe kuu jooksul ja teatab sellest komisjonile.

Artikkel 22f Arvepidamine

1. Liikmesriigid nõuavad tarneettevõtjalt, et nad säilitaksid riikliku reguleeriva asutuse, riikliku konkurentsiasutuse ja komisjoni jaoks vähemalt viis aastat asjakohaseid andmeid nii hulgiostjate kui ka põhivõrguettevõtjatega elektrivarustuslepingute ja elektrienergia tuletisinstrumentide aluselt tehtud kõikide tehingute kohta.
2. Need andmed hõlmavad asjakohaste tehingute üksikasju, nagu vastavate tehingute tähtaeg ning tarne- ja arveldustingimused, tehingu maht, täitmise kuupäevad ja kellaajad, tehinguhinnad ja asjaomase hulgiostja andmed, ning täpsustatud üksikasju kõikide lõpuleviimata elektrivarustuslepingute ja elektrienergia tuletisinstrumentide kohta.
3. *Riiklik* reguleeriv asutus ***esitab uurimiste tulemused ja oma nõude*** turuosalistele, ***tagades samal ajal, et*** ei avaldata konkreetsete turuosaliste või konkreetsete tehingutega seotud tundlikku äriteavet.

4. Käesoleva artikliga ei seata direktiivi 2004/39/EÜ kohaldamisalasse kuuluvatele üksustele täiendavaid kohustusi lõikes 1 nimetatud asutuste suhtes.
5. Kui lõikes 1 osutatud asutustel on vaja pääseda ligi direktiivi 2004/39/EÜ kohaldamisalasse kuuluvate üksuste säilitatavatele andmetele, esitavad kõnealuse direktiivi kohaselt vastutavad asutused || asutustele nõutavad andmed."
- 23) Artikkel 23 jäetakse välja.
- 24) *Artiklit 26 muudetakse järgmiselt:*
- a) *lõige 2 asendatakse järgmisega:*
- „2. *Lükkmesriik, kellel pärast direktiivi jõustamist on tehnilistel põhjustel olulisi probleeme turu avamisel teatavatele artikli 21 lõike 1 punktis b nimetatud piiratud mitte-kodutarbijate rühmadele, võivad taotleda sellest normist erandit, mille komisjon võib anda kuni 12 kuu möödumiseni artikli 30 lõikes 1 nimetatud kuupäevast. Igal juhul lõpeb kõnealune erand artikli 21 lõike 1 punktis c nimetatud kuupäeval.*”;
- b) *lisatakse järgmine lõige:*
- „2 a. *Lükkmesriigid võivad vabastada tööstusala peatükkide III, IV, V, VI ja VII sätetest. Kolmandate isikute juurdepääsu põhimõtet niisugused erandid ei mõjuta. Lisaks ei või erandid segada avalike jaotusvõrkude ülesannet.*”.

I

25) *A lisa muudetakse järgmiselt:*

a) *punkt a asendatakse järgmiselt:*

„a) õigus sõlmida elektriteenuse osutajaga leping, milles tuuakse välja:

- *tarnija nimi ja aadress;*
- *osutatavad teenused, pakutava teenuse kvaliteedi tase ja ühenduse esmakordse sisseseadmise aeg;*
- *pakutavate hooldusteenuste liigid;*
- *ajakohase teabe saamise viisid kõigi kohaldatavate tariifide ja hooldustasu liikide kohta;*
- *lepingu kestus, teenuste ja lepingu pikendamise ja lõpetamise tingimused, lepingust tasuta taganemise õiguse olemasolu;*
- *võimalikud kompensatsioonid ja tagasimaksekord, mida kohaldatakse juhul, kui teenuse kvaliteet ei ole kokkulepitud tasemel, sealhulgas ebatüüpne arve ja arve hilinevad esitamine; [...]*
- *punkti f kohase vaidlusküsimuste lahendamise menetluse algatamise kord;*
- *tarbijaõigusi käsitlev teave, sealhulgas kõik eespool nimetatud, mis edastatakse selgelt arvel ja elektriettevõtja veebilehel ning*
- *kaebusi lahendava pädeva asutuse kontaktandmed ning üksikasjalik kord, mida tarbijad peavad vaidluse korral järgima.*

Tingimused peavad olema õiglased ja eelnevalt hästi teada. Igal juhul peaks käesolevas punktis osutatud teave olema tarbijale kättesaadav enne lepingu sõlmimist või kinnitamist. Kui leping sõlmitakse vahendaja kaudu, peab see teave samuti olema kättesaadav enne lepingu sõlmimist;”;

b) punkt b asendatakse järgmisega:

„b) õigeaegne teatis lepingutingimuste kõigi muutuste kohta ning taganemisõiguse teatavakstegemine teatise saamisel. Teenuse osutajad peavad läbipaistval ja arusaadaval viisil nendega liitunud tarbijatele ise õigeaegselt teatama kõigist tasu suurendamistest hiljemalt ühe arve esitamise normaaltähtaja jooksul pärast suurenemise jõustumist. Liikmesriigid tagavad, et tarbijatel oleks vabadus lepingutest taganeda, kui nad ei nõustu neile elektriteenuse osutaja poolt teatatud uute tingimustega;”;

c) punkt d asendatakse järgmisega:

„d) tasumisviiside lai valik, mis ei diskrimineeri kaitsetumaid tarbijaid. Iga muudatus tingimustes peab kajastama erinevatest maksesüsteemidest tarnijale tulenevaid kulusid. Üldtingimused peavad olema õiglased ja läbipaistvad. Need peavad olema selged ja arusaadavad. Tarbijaid tuleb kaitsta ebaõiglaste või eksitavate müügiviiside eest, sealhulgas ettevõtja kehtestatud lepinguväliste tõkete eest, näiteks ülemäärane lepinguline dokumentatsioon;”;

d) punkt f asendatakse järgmisega:

„f) läbipaistvad, lihtsad ja odavad kaebuste lahendamise menetlused. Eelkõige peab kõikidel tarbijatel olema õigus saada teenust energiaettevõttest ja õigus sellele, et energiaettevõtte käsitleb nende kaebusi. Need menetlused peavad võimaldama õiglast ja kiiret vaidluste lahendamist kolme kuu jooksul ning kui olukord seda tingib, rakendama kulude ja/või kahju hüvitamise süsteemi. Võimaluse korral peaksid nad järgima komisjoni soovitus 98/257/EÜ sätestatud põhimõtteid;*

** ELTL 115, 17.4.1998, lk 31”;*

e) || lisatakse järgmised punktid:

„h) **võimalus tarnijat raskusteta vahetada ja** nende tarbimisandmete kättesaadavus ning võimalus anda igale **volitatud tarnijale** konkreetse kokkuleppe alusel tasuta juurdepääs oma mõõteandmetele. Andmehalduse eest vastutav isik on kohustatud need andmed kõnealusele ettevõtjale andma. Liikmesriigid määravad kindlaks andmete vormingu ning korra, mille alusel tarnijad ja tarbijad andmete juurde pääsevad; Selle teenuse eest ei tohi tarbijalt lisatasu võtta;

i) **vähemalt kord kvartalis** nõuetekohane teavitamine tegelikust elektritarbimisest ja kuludest. Selle teenuse eest ei tohi tarbijalt lisatasu võtta. **Liikmesriigid tagavad, et arukad arvestid võetaks lõplikult kasutusele tarbijate jaoks minimaalsete katkestustega ...^{*} ja see on elektrijaotus- või tarneettevõtjate kohustus. Riiklikud reguleerivad asutused vastutavad nimetatud arengu järelevalve ja sel eesmärgil loodud ühiste standardite kehtestamise eest. Liikmesriigid tagavad, et arvestite kohta kehtivad minimaalsed tehniliste nõuete ja töötingimuste standardites käsitletakse koostalitlusvõime küsimusi, et tagada tarbijatele võimalikult väikeste kuludega maksimaalne kasu;**

j) **peab varustaja vahetuse korral saama lõpliku arve hiljemalt ühe kuu jooksul pärast asjassepuutuva varustaja teavitamist.**

^{*} **10 aasta jooksul pärast direktiivi .../.../EÜ [millega muudetakse direktiivi 2003/54/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju] jõustumist.”.**

Artikkel 2 Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigusnormid hiljemalt ...*||. Nad edastavad kõnealuste normide teksti ning kõnealuste normide ja käesoleva direktiivi vahelise vastavustabeli viivitamata komisjonile.

Liikmesriigid kohaldavad neid sätteid alates ||...*.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga korraldatavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 3 Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub [...] päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.

Artikkel 4

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

||,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

* 18 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva.